

Голас Радзімы

№ 6 [1166] ЛЮТЫ 1971 г. ВYДАННЕ БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЯХ З СУАЙЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ ГОД ВYДАННЯ 16-ТЫ ЦАНА 2 КАП.

БЕЛАРУСЬ ПРАПАНАУЕ, ЭКСПАРТУЕ, ЗАПРАШАЕ

Амаль на ўсіх кантынентах прадстаўляе Беларусь гэта ўстанова, назва якой на маляўнічым паню ля цэнтральнага ўвахода ўвечана жазлом Меркурыя і сярпом з молатам над ім. Кожны дзень паштальёны дастаўляюць сюды шматлікія пісьмы і бандэролі — за мяжой добра ведаюць адрас Беларускага аддзялення Усесаюзнай гандлёвай палаты.

Арганізацыя гэта грамадская, незалежная ні ад якіх ведамстваў. У яе свой статус, свае органы кіравання. Членамі Беларускага аддзялення гандлёвай палаты з'яўляюцца ўсе буйныя прадпрыемствы рэспублікі, што пастаўляюць сваю прадукцыю на экспарт. Іх больш за трыста. Сярод іх Аршанскі станкабудавнічы завод «Чырвоны баравіт», Мінскі гадзіннікарны, магілёўскі «Электрарухавік», Мазырскі завод меліярацыйных машын, Мінскі аўтазавод.

Здаўна міжнародныя выстаўкі і кірмашы былі важным сродкам пашырэння і ўмацавання гандлёва-эканамічных сувязей; месцам дзелавых сустрэч. У пасляваенныя гады колькасць міжнародных выставак — універсальных, змешаных, спецыялізаваных — значна ўзрасла. Яны ўсё часцей становяцца месцам абмену навукова-тэхнічнай і вытворчай інфармацыяй. Тут можна пацікавіцца вопытам кожна, параўнаць свае і замежныя вырабы, лепш зразумець прапановы або прэтэнзіі партнёраў.

Беларуская ССР у ліку іншых краін ратыфікавала Канвенцыю аб міжнародных выстаўках, яна прымае самы актыўны ўдзел на правах члена ў рабоце Міжнароднага бюро выставак.

Нашай рэспубліцы ёсць што паказаць за мяжой. Экспазіцыі беларускіх аддзяленняў або павільёнаў на выстаўках і кірмашах прыцягваюць увагу наведвальнікаў і сваёй самабытнасцю, калі гэта традыцыйныя вырабы народнага мастацтва, і высокай дакладнасцю машын, станкоў, прыбораў.

У дарэвалюцыйныя, нават у даваенныя гады асноўнымі прадметамі экспарту ў нас былі лес і сала, пенька і бульба, шчацінне і лён. Аб гэтым сёння ўжо нельга прыгадваць без усмешкі, бо 70 працэнтаў нашых знешнегандлёвых паставак складаюць машыны і абсталяванне. На кірмашах і выстаўках Беларусь прадстаўляюць вырабы машынабудавнічай, прыборабудавнічай, хімічнай і электратэхнічнай прамысло-

васці. У 82 краіны свету ідзе прадукцыя беларускіх прадпрыемстваў.

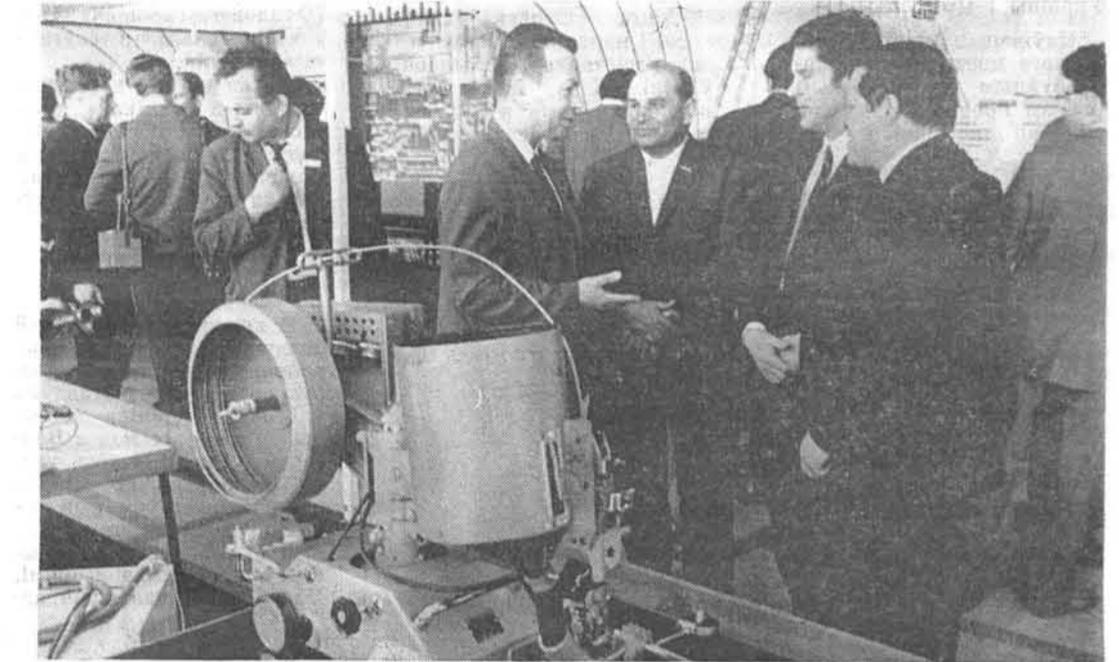
На працягу многіх год наша рэспубліка з'яўляецца абавязковым удзельнікам міжнародных выставак і кірмашоў у Лейпцыгу, Познані, Брно, Плоўдзіве, Загрэбе, Парыжы, Дамаску, Сант'яга і іншых. Толькі за перыяд з 1963 па 1970 гады яна паказала свае вырабы амаль на 200 аглядач. Штогод сувязі растуць, геаграфія пашыраецца. У гэтым годзе ўпершыню беларускія тавары будуць дэманстравацца ў Базелі (Швейцарыя), Рангуне (Вірма), Ліме (Перу), Дакары (Сенегал).

На паказ у замежных краінах прадпрыемствы Беларусі прадстаўляюць металаапрацоўчыя станкі розных мадэлей, металарэзны інструмент, разнастайныя радыё- і электравымяральныя прыборы, фотаапараты і кінапраектары, тэхналагічныя ўстаноўкі для электроннай прамысловасці, гадзіннікі, падшыпнікі, халадзільнікі, электрарухавікі, трактары, матацыклы, сіласаўборачныя камбайны, кансерваваныя грыбы і фрукты.

28 беларускіх экспанатаў адзначаны на міжнародных аглядах залатымі медалямі і дыпламамі. А негаторыя маюць па некалькі ўзнагарод. Бадай, найбольшым поспехам карыстаецца трактар «Беларусь». З часу Сусветнай выстаўкі ў Бруселі гэта машына сабрала цэлую калекцыю медалёў. А вырабы Мінскага трактарнага завода экспартуюцца больш як у 50 краін свету.

Гандлёвы баланс нашай рэспублікі актыўны, мы больш вывозім, чым увозім. Імпартуем пераважна тавары шырокага ўжытку, часткова дакладныя прыборы і спецыяльнае абсталяванне.

Арганізацыя міжнародных выставак, сімпозумаў у Беларусі — таксама справа гандлёвай палаты. За апошнія гады іх праведзена больш за 30. Гэта выстаўкі польскай прамысловасці, балгарскіх станкоў, югаслаўскіх медыцынскіх прэпаратаў, электронна-вымяральных прыбораў ГДР. Колькасць наведвальнікаў нават на спецыялізаваных выстаўках бывае даволі значнай. Так, напрыклад, польскую экспазіцыю аглядзелі 360 тысяч чалавек. У час выстаўкі балгарскіх харчовых тавараў была арганізавана дэгустацыя, прачытан рад лекцый і дакладаў. А ў дні дэманстравання прыбораў ГДР адбыліся сустрэ-

чы з вучонымі навукова-даследчых устаноў Мінска.

Сёлета таксама чакаецца значная колькасць цікавых выставак. Дакладную лічбу назваць цяжка, бо прапановы яшчэ паступаюць. Мяркуюцца правесці выстаўку фінскай упакоўкі, электроннага абсталявання фінскіх і шведскіх фірм, выстаўку па спектраграфіі і спектральным аналізе па просьбе Інстытута кібернетыкі АН БССР. Удзельнічаць у ёй запрошаныя каля дзесяці краін свету. Усё для дома, для адпачынку пакажуць нашы польскія сябры.

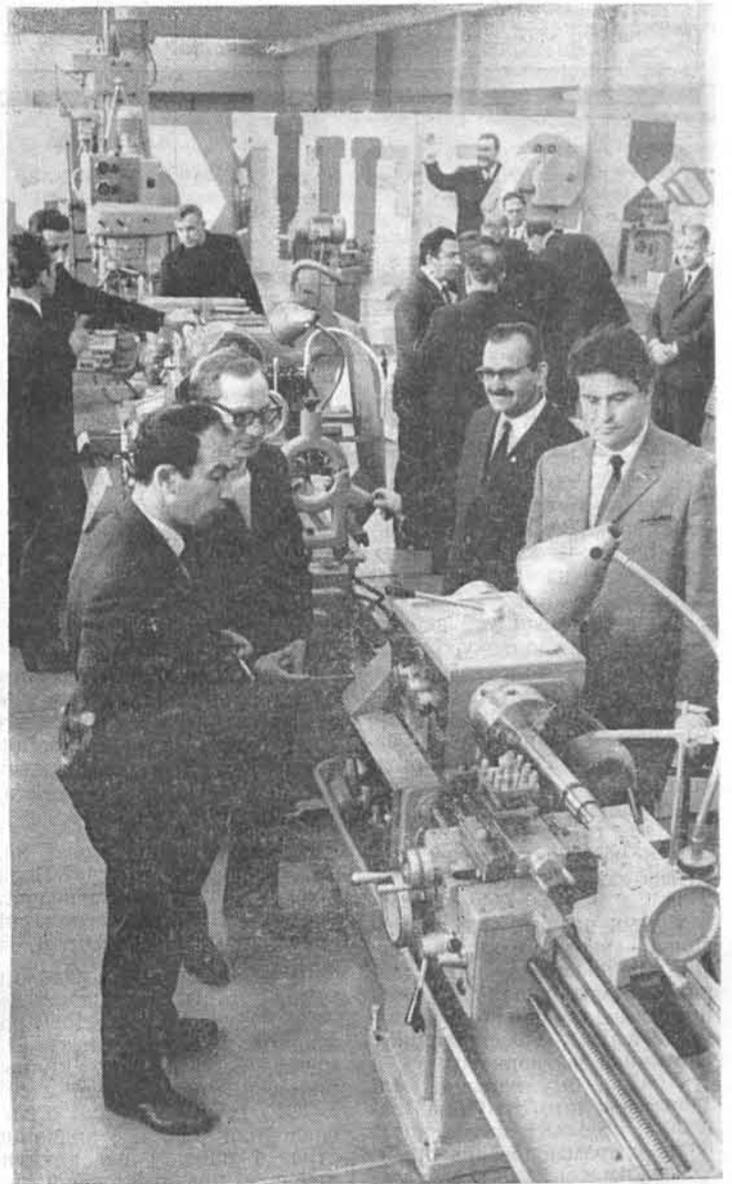
Трэба дадаць, што, акрамя арганізацыі і правядзення выставак у нас і за мяжой, супрацоўнікі Гандлёвай палаты выдуюць вялікую інфармацыйную работу, ажыццяўляючы пераклады ўсёй дакументацыі, навукова-даследчай інфармацыі, артыкулаў, кніг амаль з усіх моў свету, а з рускай — на найбольш распаўсюджаныя. Рэклама экспертных тавараў, выданне праспектаў, каталогаў, плакатаў, этыкетак, эмблем знаходзіцца ў руках мастацкага савета. Значную работу выдуюць эксперты палаты, ахоўваючы інтарэсы дзяржавы і пакупнікоў.

Беларускае аддзяленне Усесаюзнай гандлёвай палаты актыўна садзейнічае пашырэнню ўсебаковых кантактаў паміж усімі краінамі ў інтарэсах умацавання міжнароднага супрацоўніцтва, як мага шырай знаёміць замежных дзелавых людзей і шырокае колы насельніцтва з эканамічным жыццём рэспублікі. Бо красамоўней за трысячы слоў раскажуць наведвальнікам аб высокіх дасягненнях навукі і тэхнікі тых звышдакладных станкі, што спраектаваны і выраблены ўнікамі былых пастухоў і кухарак. А крышталёвыя карункі шклозавода «Нёман» прыдчыняць ім таленавітую і шчодрую душу народа, які пры жыцці аднаго паналення з векавых багнаў-балот узняўся да вышніх сусветнай культуры. І пасля кожнай такой выстаўкі дзесці ў спякотнай Афрыцы ці ў краінах Заходняй Еўропы новыя людзі будуць ведаць і марыць аб цудоўным сінявокім краі.

ЗВЫШІ 30 ВЫСТАВАК арганізавала ў мінулым годзе Беларускае аддзяленне Усесаюзнай гандлёвай палаты. Вялікай папулярнасцю карысталася выстаўка прамысловых тавараў Польшчы (Здымае ўверсе). Тут былі прадстаўлены аўтамабілі розных марак, сельскагаспадарчыя машыны, разнастайнае абсталяванне. Нізменнюю цікавасць у наведвальнікаў выклікалі прыборы бытавой тэхнікі, абутак, мэбля, парфум і касметыка, спартыўны інвентар.

На ніжнім здымку — зала выстаўкі балгарскага станкабудавання. На ёй дэманстраваліся металаапрацоўчыя, кавальска-прэсавыя і дрэваапрацоўчыя станкі і інструменты.

Фота Ул. КІТАСА.

**ПРАМЫСЛОВЫ
ЦЭНТР ГОРАДА**

На паўночнай ускраіне Гродна пачалося будаўніцтва завода аўтамабільных агрэгатаў. У 1973 годзе ён уступіць у строй дзеючы. Завод будзе забяспечваць тармазны апаратурай аўтамабільныя і трактарныя заводы, аўтагаспадаркі і аб'яднанні «Сельгастэхнікі» Беларусі, Расійскай Федэрацыі, Украіны і Прыбалтыкі.

Паўночная частка абласнога цэнтру становіцца буйным прамысловым раёнам Гродна. За гады мінулай пяцігодкі ў чыс-

тым полі вырас цэлы комплекс розных збудаванняў. У эксплуатацыю здадзены заводы газавай арматуры і малочны, камбінат будаўнічых матэрыялаў, бавоўнапрадзільная фабрыка і хлебазавод.

У бліжэйшыя гады тут з'явіцца новыя прамысловыя прадпрыемствы.

**СВЯТА НАРОДНАЙ
ПЕСНІ**

Свята этнаграфічнай песні і народнага выяўлення мастацтва адбылося ў Клімавічах. На сцэне раённага дома культуры дэманстравалі сваё май-

стэрства многія самадзейныя калектывы. Песняй «Слова аб партыі» пачала праграму канцэртная група раённага дома культуры. Потым хор пад кіраўніцтвам заслужанага дзеяча культуры БССР Леаніда Ячнева выканаў народныя песні «А ў лузе каліна стаяла», «Бяроза мая караністая», «Гарошынка».

Асаблівым поспехам карысталася выступленне 70-гадовага скрыпача Андрэя Яноўскага з саўгаса «Раднянскі».

У фале дома культуры глядачы з вялікай цікавасцю аглядалі работы народных майстроў. Сярод экспанатаў — ткацтва, разьба па дрэву, вышыўка.

**НА СУСВЕТНЫ
ФОРУМ АДЗЕННЯ**

З кожным годам усё большае міжнароднае прызнанне атрымлівае беларускае адзенне. Нядаўна ў Мінск вярнуліся калектывы беларускіх мод з Балгарыі і Японіі. І вось ужо ў Швейцарыю на міжнародную выстаўку адзення накіроўваюцца трыкатажныя вырабы, сканструяваныя мінскімі мадэльерамі. Падобная ж калекцыя ад-

Расчыстка плошчаў для меліярацыі ў саўгасе «Ліноўскі» Пружанскага раёна. Фота В. ГЕРМАНА.

праўляецца ў Маскву, дзе будзе экспанавана ў час пасяджэння рабочай камісіі СЭУ на пытаннях культуры адзення.

**СТАНКІ ВЫСОКАЙ
ДАКЛАДНАСЦІ**

На аршанскім станкабудаўнічым заводзе «Чырвоны барацьбіт» дзяржаўная камісія прыняла ў эксплуатацыю плоскашліфавальны агрэгат асабліва высокай дакладнасці. Ён прызначаны для апрацоўкі невялікіх корпусных дэталей. Паводле заключэння спецыялістаў, станок знаходзіцца на ўзроўні лепшых сусветных узораў.

За мінулую пяцігодку прадпрыемства павялічыла выпуск высокадакладных станкоў у 2,4 раза.

**КАМБІНАТ
ШАЎКОВЫХ ТКАНІН**

У Магілёве з'явілася яшчэ адна буйная новабудоўля. На паўночнай ускраіне пачалося будаўніцтва камбіната шаўковых тканін. Экскаватаршчыкі ўжо прыступілі да капання катлавана пад фундамент першага вытворчага будынка — круцільна-ткацкага корпусу.

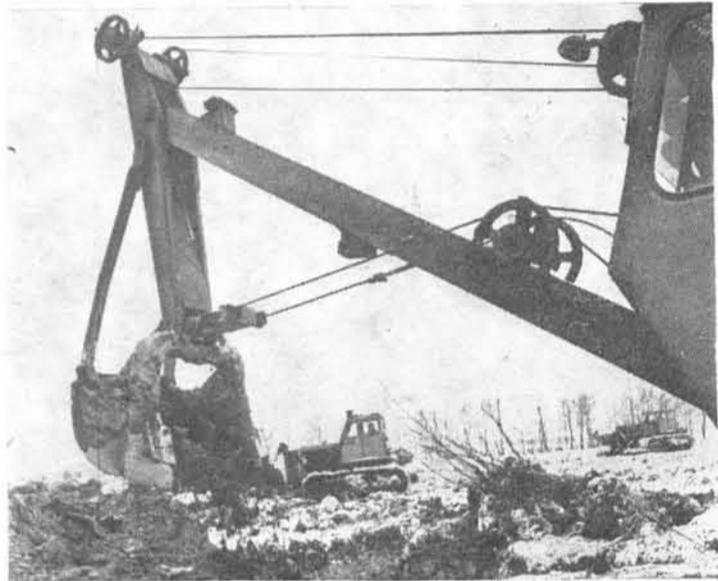
Гэта будзе самая вялікая на прадпрыемстве і самая сучасная ў краіне вытворчасць. На 80 тысяччак квадратных метраў карыснай плошчы тут пад адным дахам размесціцца 3 080 навейшых ткацкіх станкоў і больш за

7 тысяч круцільных верацён. Практычна магучы насаць вытворчасці — каля 50 мільёнаў квадратных метраў тканін у год.

У ткацкім цэху Віцебскага шэўкацкага камбіната. НА ЗДЫМКУ: перадавая ткачыца Н. ШАРАЕВА. За змену яна адна абслугоўвае восем станкоў.

Фота Г. УСЛАВА.

**ВЕСТКІ
З ЗОРКІ
ВЕНЕРЫ**

Аўтаматычная міжпланетная станцыя «Венера-7» стартвала да Венеры з пражкавай арбіты штучнага спадарожніка Зямлі 17 жніўня 1970 года. У час палёту былі праведзены

дзве карэкціроўкі, якія забяспечылі дакладнасць радыёсувязі і пасадкі. Канструкцыя «Венеры-7» аналагічна папярэднім станцыям «Венера-4», «Венера-5» і «Венера-6», але ў адпаведнасці з данымі, атрыманымі ў час папярэдніх эксперыментаў, спускаемы апарат будзь распрацаван навава і разлічан на знешні ціск да 180 атмасфер і тэмпературу да 530 градусаў Цэльсія.

15 снежня ў 8 гадзін 34 мінуты 10 секунд на маскоўскаму часу спускаемы апа-

рат зрабіў пасадку на паверхню Венеры. У гэты дзень адлегласць паміж Зямлёй і Венерай складала 60,6 мільёна кіламетраў, і радыёсігналы, што перадаваліся аўтаматычнай станцыяй, дасягалі Зямлі толькі праз 3 мінуты 22 секунд.

Спускаемы апарат «Венеры-7», у адрозненне ад сваіх папярэднікаў, прызначаны не толькі для зандзіравання і даследавання атмасферы Венеры, але і для забеспячэння работы навуковай апаратуры непасрэдна на

паверхні планеты. Пры ажыццяўленні пасадкі было праведзена даследаванне атмасферы аж да самага «дна». Значныя атмасферныя параметраў у месцы пасадкі спускаемага апарата складаюць:

- тэмпература 475 плюс мінус 20 градусаў Цэльсія,
- ціск 90 плюс мінус 15 атмасфер.

Такім чынам, у выніку палёту аўтаматычнай станцыі «Венера-7» канчаткова ўстаноўлена, што Венера мае надзвычай моцна раз-

гэтую атмасферу, шчыльнасць якой ля паверхні прыкладна ў 60 разоў перавышае шчыльнасць атмасферы ля паверхні Зямлі.

Упершыню навукова інфармацыя перадавалася непасрэдна з паверхні другой планеты Сонечнай сістэмы.

Палётан станцыі «Венера-7» пакладзен пачатак прамым эксперыментам на паверхні Венеры. Вырашана складаная інжынерная задача—атрыманне навуковых даных ва ўмовах выключна высокіх ціскаў і тэмператур.

**С Я Б Р Ы
«ЗЯЛЁНАГА
С Я Б Р А»**

Трэцяя частка дзяржаўнага сцяга Беларусі — зялёная. Гэта — заслужаная даніна павагі нашаму зялёнаму сябру — лесу.

Не пералічыш усё добрае, што лес дае чалавеку. Спрадвеку жыццё беларусаў звязана з лесам. Ён быў для нашых продкаў памочнікам, кармільцам, а здаралася — і заступнікам. Таму працавіты беларус з маленства ведаў спраўднёную цану дрэву, і калі тое траплялася яму ў рукі — рабіў з яго цуды, якімі мы захапляемся праз стагоддзі.

У наш час лес мае значна больш вытворчых «прафесій». Дыяпазон выкарыстання лесамацэрыялаў сёння працягваецца ад будаўніцтва да вырабу дрэвапласцікаў і хімічнай вытворчасці.

Праўда, быў перыяд, калі здавалася, што драўніна, нарэшце, адыходзіць на другі план: у прамысловасць прыйшлі палімеры. Але вось цікава. Раней для таго, каб зрабіць самы вялікі драўляны

карабель, патрэбна было не больш трох тысяч кубаметраў лесу. А сучасны акіяніскі лайнер, які, на першы погляд, увесь складаецца з металу і пластыкаў, «з'ядае» драўніны ўдвай больш.

Вось чаму адной з хвалюючых праблем, якая паўстае перад людзьмі ў век тэхнічнага прагрэсу, становіцца пытанне аб тым, як зберагчы зялёнае багацце планеты ад поўнага знішчэння.

У нашай рэспубліцы над гэтым працуе калектыв Беларускага навукова-даследчага інстытута лясной гаспадаркі, што знаходзіцца ў Гомелі.

МНЕ адразу ж удакладнілі: развадзненне лесу — не адзіны напрамак работы інстытута і нават не галоўны. Павышэнне прадукцыйнасці лясоў БССР, іх водаахоўнай і глебаахоўнай ролі, зніжэнне страт і павелічэнне прадукцыйнасці працы ў лясной гаспадарцы, паляпшэнне выкарыстання лясных багаццяў —

вось асноўныя задачы, якія вырашаюць цяпер у сваіх навуковых даследаваннях супрацоўнікі інстытута.

Пішу «цяпер» невypadкова, бо раней суадносіны паміж складаемымі гэтай фармулёўкай былі іншымі. Галоўная ўвага ўдзялялася аднаўленню і ахове лесу.

Некалі лес пакутаваў не менш, чым прыгонныя сяляне. Ён быў аб'ектам драпежніцкага знішчэння. За трыццацігадовы перыяд перад рэвалюцыяй, напрыклад, на тэрыторыі Беларусі было высечана 800 тысяч гектараў лепшага лесу, а высаджана — толькі 12,5 тысячы. Звыш 500 тысяч гектараў — шостую частку ўсяго лесу — знішчылі фашысты за гады часовай акупацыі рэспублікі.

Каб залячыць такія раны, патрэбны былі дзесяцігоддзі.

І вось зараз мы можам сказаць, што агульных лясных плошчаў у нас дастаткова. Лясы пакрываюць тры тэрыторыі рэспублікі. Вучоныя і лесаводы, чымі рукамі пасаджана кожнае пятае дрэва з амаль васьмі мільёнаў гектараў сучаснага беларускага лесу, лічаць, што такі працэнт лясістасці для нашай мясцовасці блізка да аптымальнага. Менавіта ў такіх памерах зялёны сябар здольны дастаткова эфектыўна выконваць свае гаспадарчыя абавязкі, заставацца моцным рэгулюючым фактарам біясферы і не перашкаджаць развіццю сельскай гаспадаркі.

У гэтым — адзін з галоў-

ных вынікаў дзейнасці ўлюбёнага ў сваю работу калектыву інстытута, якому ў лістападзе мінулага года споўнілася сорок год. А яшчэ зробленае за мінулыя гады можна вымераць у мільёнах рублёў штогадовай эканоміі, што атрымлівае народная гаспадарка ад рэалізацыі ў вытворчасць рэкамендацый вучоных.

НАВУКА заўсёды ідзе на некалькі крокаў уперадзе жыцця. Таму пераход інстытута на новую спецыялізацыю, які адбыўся толькі сёлета, фактычна вёўся ўжо некалькі год. Многія навуковыя супрацоўнікі яшчэ раней працавалі над тэмамі, якія сёння ўключаны ў план работ, як галоўныя. Цяпер навуковыя пошукі ідуць па чатырох асноўных напрамках.

Першы — лесамялярацыя і асваенне асушаных зямель. У Беларусі штогод асушаецца 20 тысяч гектараў лясных балот. Пад сельгасугоддзі такія землі не ідуць, а вось лес на іх разводзіць можна. Вопыты ў гэтым напрамку вядзе аддзел гідралесамялярацыі. Толькі з ім і можна сустрэцца з яго супрацоўнікамі. Летам аддзел садзіцца на колы. Даследаванні вядуцца па ўсёй тэрыторыі рэспублікі. І тут жа прапановы па рэжыму асушэння і аграгэнічных пасадкі паступаюць у лясгасы.

У параўнанні з меліярацарамі супрацоўнікі аддзела біялагічных метадаў аховы

лесу — дамаседы. Карпатлівыя штодзённыя назіранні ля складаных прыбораў, бяскошчэныя пробы, аналізы. Іх мэта — вылучыць мікраарганізмы або адшукаць і навуковыя разнамажы наскомых, так званых энтамафагаў — пажыральных лясных шкоднікаў. Напрамак таксама новы, аднак ужо ёсць першыя вынікі. Яны абяцаюць быць цікавымі, бо пры такім спосабе знішчэння паразітаў, у адрозненне ад хімічнага, не атручваюцца лес у цэлым.

І яшчэ два аддзела сталі пасля рэарганізацыі выдучымі. Гэта лабараторыя прымянення ўгнаенняў у лясной гаспадарцы і аддзел рубак галоўнага і прамежкавага карыстання. Першае, бадай, белая пляма ў айчынай лясной навуцы. Мінеральныя ўгнаенні пакуль пры вырошчванні лесу не ўжываліся. Таму работы лесахімікам тут непачаты край.

Перспектыўныя таксама даследаванні аддзела рубак. Ён складае рэкамендацыі па так званых рубках догляду. Высаджаны лес на працягу васьмідзсяці год свайго выплывання не аднойчы «праполаецца». Калі рацыянальна на весці гэтыя рубкі, можна адразу забіць двух зайцаў. Праарэджаны лес хутчэй фарміруецца, а матэрыял праполак — выдатная сыравіна для дрэваапрацоўчай прамысловасці. Так, толькі за пяцігодку ў выніку рэалізацыі прапаноў па рубках

ДЛЯ ТЕХ, КТО НЕ ЧИТАЕТ ПО-БЕЛОРУССКИ

В передовой статье «БЕЛАРУСЬ ПРАПАНАУЕ, ЭКС-ПАРТУЕ, ЗАПРАШАЕ» говорится о деятельности Белорусского отделения Всесоюзной торговой палаты, которое представляет нашу республику почти на всех континентах. Членами его являются более 300 крупнейших предприятий БССР, экспортирующих свою продукцию в 82 страны мира. Белоруссия — непременная участница всех крупнейших международных выставок, где она экспонирует различную продукцию машиностроительной, химической, приборостроительной и электротехнической промышленности. Торговая палата занимается также организацией международных выставок и симпозиумов у нас в Белоруссии.

В корреспонденции «РЭСПУБЛИКА НАПЯРЭДАДНІ З'ЕЗДУ», помещенной на 3 стр., рассказывается о большом трудовом подъеме, который царит на всех предприятиях, в колхозах и совхозах республики накануне XXIV съезда КПСС. Прошло чуть больше месяца, как

стартовала девятая пятилетка, а уже с конвейеров сошли тысячи новых машин, станков, механизмов. И каждый новый день приносит вести о рождении поисков, начинаний, предложений, которые повышают производительность труда и эффективность производства.

«СЯБРЫ «ЗЯЛЭНАГА СЯБРА» [2-3 стр.] — так называется статья нашего корреспондента В. Ходосовского о работе Белорусского научно-исследовательского института лесного хозяйства в Гомеле. Развитие леса, повышение его продуктивности, охрана вод и почв в лесах, снижение потерь древесины в лесном хозяйстве, улучшение использования лесных богатств — вот круг основных задач, которые решают сотрудники института.

В последние годы в нашей стране широко распространилась новая форма жилищного строительства — кооперативная. На добровольных началах люди по месту работы или жительства объединяются в жилищно-строительные кооперативы, вносят нужную сумму денег (от 1 до 3 тысяч рублей, что составляет обычно 40 процентов стоимости квартиры), и государство, ссудив им оставшиеся 60 процентов, строит многоквартирный дом. Более подроб-

но о кооперативном строительстве вы узнаете из корреспонденции «ЖЫЛЛЭВЫ КААПЕРАТЫУ», напечатанной на 4 стр. под рубрикой «Што! Як! Чаму!»

В конце 1970 года в нашей газете была помещена анкета. Редакция интересовалась, какую роль играет «Голос Радзімы» в жизни наших земляков за рубежом, какие материалы из напечатанных на ее страницах им понравились, чем был знаменателен для наших читателей прошедший год. В ответ пришло много писем. Они свидетельствуют о связи наших земляков с Родиной, о том, как дорога им каждая весточка с родной земли («ГЛЫТОК ВАДЫ У БЯЗВОДНАЙ ПУСТЫНІ», 4 стр.).

Известному белорусскому поэту Аркадию Кулешову присуждена Государственная премия БССР имени Янки Купалы за переводы «Избранной поэзии» М. Лермонтова, «Энеиды» И. Котляревского и «Песни о Гайавате» Г. Лонгфелло. Труд переводчика требует большого мастерства, надо быть очень осторожным, чтобы не нарушить оригинальное звучание произведений, их форму, ритм, богатство художественных образов. А. Кулешов успешно справился с этой задачей («ТРЫ КНІГІ ПЕРАКЛАДАУ», 7 стр.).

РЭСПУБЛИКА НАПЯРЭДАДНІ З'ЕЗДУ

Стартавала новая, дзевятая пяцігодка. У летапіс камуністычнага будаўніцтва ў Савецкай краіне ўпісаны першыя радкі працоўных перамог. Беларусы разам з усім савецкім народам рыхтуюцца да сустрэчы XXIV з'езду Камуністычнай партыі Савецкага Саюза, які адкрываецца ў Маскве 30 сакавіка 1971 года. Ён зацвердзіць дырэктывы пяцігадовага плана, вызначыць новыя напрамкі нашага руху наперад.

Кожны чарговы з'езд Камуністычнай партыі — гэта важная веха ў гісторыі краіны, знамянальная падзея ў жыцці савецкіх людзей. Таму разумела, што цяпер на заводах і фабрыках, у калгасах і саўгасах лануе працоўны ўздых, нашы людзі сустракаюць дзень адкрыцця з'езду новымі здзяйсненнямі ў працы, вучобе, творчасці.

Па даўняй і добрай традыцыі ў пярэдадзень партыйнага з'езду працаўнікі горада і вёскі ацэньваюць зробленае пасля XXIII з'езду КПСС, падсумоўваюць вынікі пройдзенага шляху. Як кажуць, набытае ў радасць, ёсць чым і перад людзьмі пахваліцца. Яшчэ ў верасні 1970 года выканалі свае заданні калектывы прамысловых прадпрыемстваў двойчы ардананоснай Міншчыны. Тысячы тон калійных угнаенняў звыш плана выдалі на-гара шахцёры Салігорска, перапрацавалі цэлыя рэкі «чорнага золата» нафтавікі Наваполацка, даў краіне першы беларускі лаўсан камбінат сінтэтычнага валакна ў Магілёве, на службу пяцігодкі паступіла энергія Лукомльскай ДРЭС. Небывалы ўраджай за ўсю гісторыю земляробства атрымалі летась хлебарабы рэспублікі.

Цяпер уся наша краіна, а значыць і Савецкая Беларусь, у новым вялікім паходзе ў гонар XXIV партыйнага з'езду. Мы ведаем: наш марш пераможны, бо вядзе нас да мэты Камуністычная партыя — самая перадавая, прагрэсіўная сіла ў свеце, і ідзем мы па шляху, які завяшчаў нам вялікі Ленін.

Здаецца, зусім нямнога часу прайшло з пачатку года, а колькі добрага здзейснена. І што важна, на ўсіх участках гаспадарчага і культурнага будаўніцтва людзі працуюць творча, з прыўзнятым настроем, актыўна ўдзельнічаюць у сацыялістычным спаборніцтве. Павышаецца эфектыўнасць вытворчасці, расце прадукцыйнасць працы, а разам з гэтым сыходзяць з канвеераў сотні, тысячы дадатковых машын, станкоў, механізмаў. Ствараецца надзейны падмурак для новага ўзлёту, новага росту.

Дзе б ні працаваў сёння савецкі чалавек — ля станка, у полі, на ферме — ён імкнецца ўнесці асабісты ўклад у агульную справу, праявіць сваю ініцыятыву. Кожны новы дзень прыносіць весткі аб нараджэнні каштоўных пачынаў, прапаноў. Нядаўна ўся наша краіна даведалася пра ініцыятыву работнікаў Мінскага трактарнага завода. Кожны на гэтым прадпрыемстве змагаецца за найбольш высокую паказчыкі ў працы, каб атрымаць права паставіць свой подпіс пад рапартам калектыву XXIV з'езду партыі. Ужо больш за тысячу семсот рабочых выканалі свае заданні на 1971 год.

Перадавыя прадпрыемствы нашай рэспублікі выступілі з заклікам — ператварыць кожны перадз'ездаўскі дзень у дзень ударнай работы. Пачынанне падхапілі ўсе рабочыя і калгаснікі, уся працоўная Беларусь. Вызначаны канкрэтныя шляхі дасягнення пастаўленай мэты. Гэта інтэнсіфікацыя ўсіх галін народнай гаспадаркі, барацьба за эканомію і ашчаднасць, актыўны пошук унутраных рэзерваў, паскарэнне навукова-тэхнічнага прагрэсу і інш.

Сапраўдным паскаральнікам тэмпаў усёй нашай работы з'яўляецца сацыялістычнае спаборніцтва. У калектывах прамысловых прадпрыемстваў, на транспарце, будоўлях, у калгасах і саўгасах выкарыстоўваюцца розныя яго формы, і, што самае важнае, усе яны прыносяць добры плён. Усенародны рух за камуністычную працу, барацьба за званне «Майстар — залатыя рукі», падтрымка пачынаў перадавікоў і наватараў і многія іншыя пачынанні праследуюць галоўную мэту — павышэнне эфектыўнасці працы на кожным рабочым месцы.

Вядома, высокія паказчыкі магчымы дзякуючы намаганням усіх членаў калектыву — аднадумцаў, таварышаў па працы. Гэтым спрыяе моцная рабочая дружба, таварыская ўзаемадапамога. Вось што расказала нам швачка-матарыстка Гомельскай фабрыкі імя 8 сакавіка Аляксандра Федзькіна: «У нас няма такіх, хто не выконвае норм. Дабіліся гэтага за лік таго, што больш вопытныя работніцы дапамагаюць маладым авалодаць перадавымі прыёмамі працы. Кожны з нас адчувае плячо сябра».

Напружана, творча працуюць у гэтыя дні ўсе калектывы. Высокія абавязальствы, якія ўзялі яны на сябе ў гонар партыйнага з'езду, патрабуюць ад кожнага працаўніка і высокай арганізаванасці, дысцыпліны, настойлівай прафесійнай вучобы. Магчыма для гэтага ў нас сапраўды неабмежаваныя: эканамічныя курсы і школы на прадпрыемствах, механізатарскі ўсенавуч у вёсцы, шэфства старэйшых таварышаў над навічкамі, знаёмства з вопытам перадавікоў і наватараў. Папулярнымі ў рэспубліцы сталі конкурсы па прафесіях, усё большую ролю пачынаюць адыгрываць атрады тэхнічнай творчасці моладзі.

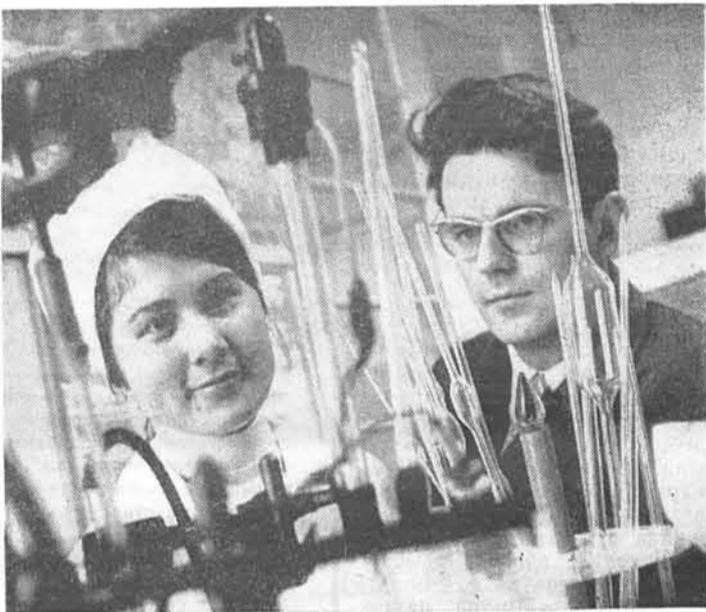
Партыйныя арганізацыі, камуністы рэспублікі лічаць сваім найпершым абавязкам падтрымліваць жывую творчасць мас, пашыраць усё лепшае, перадавое, што нараджаецца ў калектывах у перадз'ездаўскім спаборніцтве. Барацьба ідзе не толькі за колькасць выпушчанай прадукцыі, але і за яе якасць. Кожны работнік, кожная брыгада, цэлыя цэхі, фабрыкі, заводы працуюць без браку, дамагаюцца высокай эфектыўнасці вытворчасці.

«Зроблена многа, зробім яшчэ больш!» — такое агульнае жаданне ўсіх працоўных Савецкай Беларусі, з якім яны ідуць насустрач XXIV з'езду роднай ленинскай партыі.

Васіль ПІШЧЫК.

Прадукцыя Мінскага завода медыцынскіх прэпаратаў карыстаецца вялікім попытам ва ўсіх кутках нашай краіны і далёка за яе межамі — у Англіі, ГДР, Манголіі, ААР, на Кубе, у Эфіопіі — усяго больш чым у 20 краінах свету. Калектыву завода трымае першыноство сярод прадпрыемстваў медыцынскай прамысловасці краіны. НА ЗДЫМКУ: лабарантка В. ПЕРАВЕРЗЕВА і супрацоўнік завода В. КАСАЙ.

Фота М. АМЕЛЬЧАНКІ.

догляду народная гаспадарка рэспублікі атрымала дадаткова больш мільёна кубічных метраў драўніны.

Усе даследаванні ў інстытуце вядуцца на ўзроўні самых высокіх патрабаванняў сучаснай навукі. Лабараторыі, вопытныя станцыі і эксперыментальныя базы абсталяваны па апошняму слову тэхнікі. Высокі ўзровень адукацыі супрацоўнікаў таксама адыгрывае не апошняе ролю. Сёння ў інстытуце працуюць 25 кандыдатаў і адзін доктар навук. Увесь час колькасць супрацоўнікаў з навуковым званнем павялічваецца.

ЛЕСАВОДЫ рэдка самі пачынаюць плён сваёй працы. Гэта робяць іх сыны і нават унукі. Тым больш не хопіць аднаго жыцця, каб убацьчыць усе вынікі праводзімых зараз у інстытуце навуковых эксперыментаў. І ўсё ж я спытаў у дырэктара інстытута, кандыдата сельскагаспадарчых навук Мікалая Беразенкі, што са зробленага інстытутам у апошнія гады ён лічыць найбольш важным і цікавым.

— На наш погляд, нецікавых работ няма. Кожны год у рэспубліцы высаджаецца больш за 50 тысяч гектараў лесу, што значна перавышае плошчы суцэльных вырубак, — важна. Тое, што за сезон лесам пакрываюцца 15 тысяч гектараў непрыгодных для сельскай гаспадаркі плошчаў, — карыс-

на. А хіба не важна тое, што ўжо многа год у нашым лесе не было буйных успышак хвароб і нашэсця шкоднікаў? Нават тыя аддзелы, што не лічацца вядучымі, распрацоўваюць вельмі цікавыя і карысныя тэмы. Аддзел механізацыі, напрыклад, сканструяваў лесапасадчую машыну ЛМД-1, якая працуе зараз ва ўсіх кутках Савецкага Саюза. Агрэгат, які за сезон высаджвае дрэўцы на плошчы да 100 гектараў, атрымаў медаль на Лейпцыгскай выстаўцы. Зараз гэты аддзел на базе ЛМД-1 робіць аўтамат. Адначасова заканчваюцца работы па канструяванні машыны для пасадкі буйных, да паўтара метра, саджанцаў.

Або такі прыклад. У сувязі з рэзкім скарачэннем забалочаных плошчаў у лесе паменшыліся запасы журавін. Устрыжожаныя нарыхтоўшчыкі звярнуліся да нас за дапамогай: адшукайце выйсце. Есць у нас аддзел так званых пачочных вынарыстанняў лесу. Там заняліся гэтым пытаннем і высветлілі, што журавіны могуць расці, калі іх разводзіць вегетацыйным ці насенным спосабам на верхавых балотах, якія не меліяруюцца. Варыянт адзін з самых перспектыўных.

Думаю, пацверджаннем маёй думкі з'яўляецца тое, што вопытам работы Беларускага інстытута цікавацца

не толькі ўсе аналагічныя ўстановы Савецкага Саюза, але і вучоныя іншыя краіны. Мы падтрымліваем з імі цесны кантакт...

На стале дырэктара план работы інстытута на бягучы год. Тэмы — самыя разнастайныя. Аддзел эканомікі складае цяпер прагноз развіцця і размяшчэння лясной гаспадаркі БССР да двухтысячнага года. Перспектывы гідрамеліяратараў — вывучэнне змяненняў лясной расліннасці пад уздзеяннем меліярацый зямель. Праблемай распрацоўкі комплексных метадаў барацьбы са шкоднымі насякомымі і хваробамі займаецца аддзел біялагічных метадаў барацьбы са шкоднікамі лесу.

Поезд, які вяртаўся ў сталіцу, прыпыніўся на паўстанку. Прапусцілі сустрэчы таварны. Ішоў лес. Нібы жывыя, угіналіся пругкія сталевыя рэйкі пад мнагатонным цяжарам вагонаў, высокая награваных меднаствольным сасняком. Колькі іх? Дзесяць, дваццаць... Даўно збіўся з ліку, а вагоны ўсё мільгацяць, мільгацяць перад вачыма, грукаючы коламі.

Пэўна для таго, каб ніколі не скончыўся гэты бег, і працуюць у сваіх лабараторыях і на лясных дзялянках вучоныя інстытута, на эмблеме якога — чулыя чалавечыя далоні, што беражліва прыкрываюць танюткую галінку дрэўца.

Вячаслаў ХАДАСОЎСКІ.

УКАНЦЫ 1970 года ў «Голас Радзімы» была змешчана анкета, дзе мы прасілі нашых чытачоў адказаць на некалькі пытанняў. Рэдакцыю цікавіла, якую ролю адыгрывае газета ў іх жыцці, якія матэрыялы, змешчаныя на яе старонках, ім найбольш запамніліся, а беларускія кнігі, з ліку даслажных нам, найбольш спадабаліся, чым знамянальны быў для іх мінулы год.

Пісьмаў прыйшло многа. Яны крапаюць цэпльней і шчырасцю, у іх удзячнасць

чаных Штатаў Амерыкі: «Усё, аб чым піша газета, мяне вельмі цікавіць, і ад добрых вестак з Радзімы становіцца лягчэй на душы, таму што перастаеш адчуваць сябе такім адзінокім і закінутым. Газету я перачытваю ад першай да апошняй старонкі не менш пяці разоў, пакуль не атрымаю новы нумар».

Пісьмо, якое мы атрымалі ад П. Янкоўскага з Нью-Йорка, сведчыць аб тым, што нашы чытачы вельмі прыдзірліва чытаюць і ацэньваюць «Голас Радзімы».

паюць на аповесць Васіля Быкава «Альпійская балада», якая друкуецца ў «Голасе Радзімы» на англійскай мове. «З задавальненнем чытаю «Альпійскую баладу», — дзеліцца думкай Віктар Грыдзішка з Англіі. — Прыемна адзначыць, што наша беларуская літаратурная скарбніца ўзбагацілася такім выдатным творам».

А вось водгук на маленькую, але з густам аформленую кніжку «Грыбы нашых лясоў». Сапраўды, цяжка было прадбачыць, якую рэакцыю выкліча яна ў зару-

ГЛЫТОК ВАДЫ Ў БЯЗВОДНАЙ ПУСТЫНІ

АГЛЯД ПІСЬМАЎ НАШЫХ ЧЫТАЧОЎ

за памяць і сум па Радзіме. «Чым знамянальны быў для вас мінулы год?» Адказы на гэта пытанне розныя, але ёсць у іх адно агульнае: самай галоўнай падзеяй года кожны з нашых карэспандэнтаў лічыць тую, якая нейкім чынам звязана з Бацькаўшчынай, яе жыццём, таму што і праз дзесяцігоддзі гэтыя людзі адчуваюць сябе часцінкай той краіны, дзе яны нарадзіліся.

«1970 год быў знамянальны многімі падзеямі — стагоддзем з дня нараджэння Ул. І. Леніна, новымі перамогамі савецкай навукі ў космасе. У нашым «вольным свеце», як часам называюць заходнія краіны, гэты год быў вядомы шматлікімі забастоўкамі рабочых, забойствамі і крадзяжамі. Асабліва для мяне ў гэтым годзе вялікай радасцю быў прыезд у госці плямёніка, які жыве ў Беларусі, у горадзе Слоніме», — піша Леон Якубовіч з Канады.

А для Лідзіі і Юліяна Гардзьеўскіх (Канада) самай важнай падзеяй быў іх прыезд на Радзіму.

«Мы наведалі Драгічын, Пінск, Брэст і Гродна, — пішуць яны. — Вельмі змянілася наша Беларусь. Мы бачылі шчаслівых людзей, упэўненых у сваёй будучыні. У нас такой упэўненасці няма».

Вольга Асіюк нарадзілася і вырасла ў Злучаных Штатах Амерыкі, але бацькі здолелі перадаць ёй любоў да сваёй Радзімы, навучыць сваёй мове. Летам з групай турыстаў дзяўчына наведала Савецкі Саюз. Напярэдадні Новага года В. Асіюк пісала: «1970 год назаўсёды застанецца для мяне асаблівым, незабытым, таму што мне ўдалося пабываць у Савецкім Саюзе, наведаць Радзіму маіх бацькоў, сустрэцца са шматлікімі сваякамі. Ваша краіна мне вельмі падабаецца».

«Якую ролю адыгрывае «Голас Радзімы» ў вашым жыцці?»

І зноў мноства пісьмаў, думак, пажаданняў, але сэнс адзін: «Газета нам такая ж дарагая, як у бязводнай пустыні глыток вады» (А. Грыцук, Канада).

Газета дапамагае закінутым на чужыну людзям не губляць сувязі з родным краем, пастаянна быць у курсе ўсіх падзей, якія адбываюцца на Бацькаўшчыне, не дае адчаю і самоце пасляліцца ў іх сэрцах.

«З радасцю і ўдзячнасцю думаю аб роднай беларускай зямлі, аб яе цудоўных людзях, што дапамагаюць сваім суайчыннікам пераносіць разлуку з Радзімай, — піша Ганна Гундрум-Емяльянава з ФРГ. — Ужо большую частку майго жыцця я пражыла тут, але сум па Айчыне не зменшыўся, кроўная сувязь з родным народам не аслабела. Немалая заслуга ў гэтым і газеты «Голас Радзімы».

Аляксандр Чычкан са Злу-

чэжыцы, што ацэнка, якую яны даюць газеце, даволі высокая. «Газета, на маю думку, рэдагуецца з добрым веданнем справы, умела, цікава, — піша ён. — Асабліва прыгожыя ілюстрацыі і графічнае афармленне. Я цікаўлюся гісторыяй Беларусі і вельмі рады, што рэдакцыя часта змяшчае матэрыялы на гэту тэму. Удаляя, здаецца мне, і дэя перакладу аповесці В. Быкава на англійскую мову. Чытаю з цікавасцю».

З пісьмаў даведваемся, што «Голас Радзімы» чытаюць не толькі тыя землякі, якія самі атрымліваюць яго. Яны перадаюць газету суседзям, а тыя ў сваю чаргу сваім суседзям, пакуль не зачытваюць зусім. Часам чытачамі яе становіцца англічане, французы, амерыканцы, немцы, якія хочуць ведаць праўду пра Савецкі Саюз. «Я заўсёды бяру «Голас Радзімы», калі еду на работу. У абедзены перапынак чытаю яе англічанам, расказваю, якое жыццё было ў нас раней і як будуць яго мае суайчыннікі цяпер», — піша Аляксандр Хоха з Англіі.

А. Усаў з Аўстраліі адзначае, што яго цікавяць матэрыялы аб запаведніках і заказніках, аб ахове прыроды. «Калі ідзе вялікае індустрыяльнае будаўніцтва, — піша ён, — асабліва важна зберагчы ад забруджвання рэкі, вадаёмы, захаваць лясы. Ад чыстаты паветра залежыць і наша будучыня».

У гэтым нумары наш суайчыннік напэўна з цікавасцю прачытае артыкул «Сябры «зялёнага сябра» — аб ахове і пасадках беларускіх лясоў, а ў адным з бліжэйшых нумароў мы раскажам аб працах беларускіх вучоных, звязаных з праблемай ачышчэння паветра ад шкодных прыmesяў.

Часта прыходзяць у рэдакцыю пісьмы з просьбай высласць тую ці іншую кніжку беларускага пісьменніка, новы том Беларускай савецкай энцыклапедыі, падручнік альбо календар. Розныя людзі, розныя інтарэсы. Аднаго цікавіць ваенная тэма, а другі жадае пазнаёміцца з новымі вершамі маладога паэта.

«Прышліце, калі ласка, мне яшчэ адну кніжку «Салдатамі былі ўсе», — просіць наш зямляк Аляксандр Несцярачка з ФРГ. — Тую, што вы прыслалі раней, я прачытаў, а потым аддаў сваім знаёмым землякам-беларусам. А тыя аддалі сваім знаёмым. Так і ходзіць гэтая цікавая кніжка сярод суайчыннікаў».

Антон Назарук, які разам з жонкай у 1969 годзе прыязджаў на Радзіму, піша: «Чытаючы кніжку «Вечны агонь», я плакаў, таму што мне знаёмы тыя месцы, аб якіх расказвае аўтар. Беларускія партызаны ахвяравалі жыццём, абараняючы сваю Радзіму».

Шматлікія водгукі пасту-

бежына чытача-беларуса.

«Вы, вядома, не маглі не заўважыць сабе, калі высылалі нам кнігі, што можа нарабіць адна з іх пад назвай «Грыбы нашых лясоў». Мы былі ўзрушаны, бо яна выклікала ў нас успаміны дзяцінства. Тады мы часта хадзілі збіраць грыбы, устаўшы рана і захапіўшы з сабой кошык і акраец хлеба, — пішуць нашы даўнія карэспандэнты з Канады Надзея і Рыгор Мартынюкі. — Апоўдні вярталіся дадому, а яшчэ праз некаторы час па хаце разліваўся прыемны пах смажаных баравікоў, абабак, лісчак. Гэты пах праследаваў нас увесь час, пакуль мы чыталі беларускую кніжку з цудоўнымі маляўнічымі ілюстрацыямі. Нас выратавала толькі тое, што ў аднаго знаёмага аказаліся грыбы, якія ён прывёз з Беларусі ў мінулым годзе».

Рані Ліндквіст з групай фінскіх дзяцей летам адпачываў у піянерскім лагеры «Крыжоўка». Хлопчыка любілі і дзеці і выхаванцы за добры характар, веселасць, жаданне сябраваць. Рані гаварыў па-руску, але з сумам адзначаў, што яму, напэўна, цяжка будзе перапісацца з беларускімі сябрамі. І вось прыйшло нядаўна з Фінляндыі пісьмо: «Мінула паўгода, як я пабываў у Мінску, але не пісаў, таму што не ўмеў. Цяпер я ўмею і чытаць, і пісаць. Пакуль што не вельмі добра, але думаю, што хутка навучуся. Я часта ўспамінаю Мінск і добрых, вясёлых беларускіх рэбят». Далей Рані дзякуе пісьменніку Леаніду Прокшу за кніжку «Мальчык у бальных башмаках», якую ён падарыў яму ў лагеры. «Прызнаюся, што чытаў яе не адзін, — піша Рані. — Кніжка такая цікавая, што я зграў ад нецярпення, жадаючы хутчэй даведацца, што будзе далей. Чытанне працягвалася марудна, і я, не вытрымаўшы, прасіў дзядулю ці бабуню дапамагчы мне. Аповесць мне вельмі спадабалася».

Сярод кніг, якія спадабаліся, нашы землякі называюць і выданні бібліятэчкі газеты «Голас Радзімы». «Дзякуем за брашуру «Я люблю цябе, жыццё». Цікава было прачытаць пра беларускую моладзь, яе заняткі, інтарэсы» (Ю. і Л. Гардзьеўскія). «Брашуры «Мільянер у кредит», «На сопках Маньчжурый», «Туман развеецца» вельмі спадабаліся. Яны напісаны пра такіх жа няшчасных людзей, як і мы, закінутых на чужыну, адарваных ад роднай зямлі» (В. Клячко).

Яшчэ і цяпер прыходзяць у рэдакцыю адказы на нашу анкету. Яны прыносяць нам вялікае задавальненне, бо сведчаць аб той сувязі, якая існуе ў нашых землякоў з Бацькаўшчынай. Мы дзякуем усім суайчыннікам, якія адгукнуліся і адказалі на нашы пытанні.

Закончыліся вясёлыя студэнцкія кніжкі. Зранку да вечара звінелі песні на турысцкай базе «Беларусь», дзе адпачывалі хлопцы і дзяўчаты з многіх краін свету, якія вучацца ў вышэйшых навучальных установах Мінска. На здымках нашага фотакарэспандэнта М. АМЕЛЬЧАНКІ вы бачыце мінскіх студэнтаў у час адпачынку.

* ШТО? ЯК? ЧАМУ? *

ЖЫЛЛЁВЫ КААПЕРАТЫЎ

«Ці маеш ты кватэру? Колькі за яе плаціш?» Сярод многіх пытанняў, што задаюць нашы землякі сваім родзічам у пісьмах і пры сустрэчы, гэтыя — абавязковыя. У апошнія гады суайчыннікі могуць пачуць у адказ: «Маю выдатную кааператыўную кватэру, плачу за яе 25—30 рублёў у месяц». Што гэта за кватэры? Чаму плата за іх вышэйшая, чым за дзяржаўныя?

Адразу пасля вайны жыллёвае пытанне ў нас стаяла востра. Мы добра памятаем той час, калі людзі жылі ў бараках, у прыстасаваных памяшканнях, у цеснаце, без выгод. Чаму складалася такое становішча, растлумачваць не патрэбна. Усім вядома і тое, якое грандыёзнае жыллёвае будаўніцтва разгарнулася ў краіне ў пасляваенныя гады. Мільёны наваёлаў штогод атрымлівалі ключы ад новых кватэр. У параўнаўча кароткі тэрмін вастрыня жыллёвай праблемы была знята.

Цяпер паўсталі іншыя пытанні. Напрыклад, сям'я з трох чалавек — бацька, маці і сын—атрымала ў 1950 годзе дзяржаўную двухпакаёвую кватэру. Прайшоў пэўны час, і гэта кватэра ўжо не задавальняе сям'ю: можа, нарадзілася дачка, а можа, ажаніўся сын. У самы раз перабрацца ў трох- або чатырохпакаёвую, ці сыну з жонкай пасяліцца ў асобнай кватэры. Такіх сям'яў шмат, і кожнай хочацца як найхутчэй палепшыць свае жыллёвыя ўмовы, не чакаючы, пакуль дзяржава будавае дастаткова дамоў.

Узросшы дабрабыт насельніцтва дазволіў увесці новую форму жыллёвага будаўніцтва — кааператыўную. На добраахвотных пачатках людзі па месцу работы альбо жыццрава аб'ядноўваюцца ў жыллёва-будаўнічыя кааператывы (ЖБК), уносяць належную суму грошай, а дакладней 40 працэнтаў кошту кватэры, і дзяржава, пазычыўшы ім астатнія 60 працэнтаў, будае шматкватэрны дом.

На першы погляд можа здацца, што набыццё кааператыўнай кватэры ў нашай краіне не адрозніваецца ад будаўніцтва дома ў крэдыт, скажам, у Англіі ці ЗША. Але гэта не так. Якая прыватная будаўнічая кампанія можа даць працоўнаму пазыку з разліку 0,5 працэнта гадавых? А менавіта столькі бярэ дзяржава.

Прыватная кампанія ўстанаўлівае свае цэны на будаўнічыя матэрыялы, гэта значыць на дом або кватэру. Указаннем жа дзяржаўнага камітэта па грамадзянскім будаўніцтве і архітэктуры пры дзяржбудзе СССР прадугледжваецца, што «праектаванне і будаўніцтва кааператыўных жыллёвых дамоў вядзецца дзяржаўнымі і праектнымі арганізацыямі па нормах, цэнах і ў тэрміны, устаноўленыя для дзяржаўнага жыллёвага будаўніцтва».

Каб пабудаваць дом у капіталістычнай краіне, трэба заплаціць немалыя грошы за зямлю, на якой ён будзе стаяць. Кааператывы ж атрымліваюць у бестэрміновае карыстанне бясплатныя зямельныя ўчасткі.

І яшчэ адна акалічнасць. Жадаючых уступіць у жыллёвыя кааператывы з кожным годам робіцца ўсё больш і больш. Калі ў 1963 годзе кааператыўным метадам у нашай краіне было ўзведзена 1 мільён 840 тысяч квадратных метраў жылля, дык у 1968 годзе агульная плошча кааператыўных дамоў складала 8 мільёнаў квадратных метраў. У некаторых гарадах даводзіцца ўстанаўліваць чарговыя для жадаючых атрымаць кааператыўную кватэру. Варта сказаць, што перавагу атрымліваюць не тыя, хто мае больш грошай. Ёю карыстаюцца людзі, якія ў большай ступені маюць патрэбу ў паляпшэнні жыллёвых умоў.

А цяпер аб тым, як выглядае ў грашовых выдатках набыццё кааператыўнай кватэры. Уносіць за кватэру ў залежнасці ад яе памераў і аздаблення складае прыкладна ад 1 000 да 3 000 рублёў. Пасля таго, як чалавек уселіцца ў новую кватэру, ён на працягу 10, а часцей 15 год, штомесяц выплачвае дзяржаве пазыку. Напрыклад, гаспадар двухпакаёвай кватэры, уступны ўносіць за якую склаў 1 900 рублёў, кожны месяц плаціць 28 рублёў. А што будзе, калі ён не ўнясе ў тэрмін гэтую суму? Заплаціць у наступным месцы і ў дадатак яшчэ некалькі дзесяткаў капеек пені. Яму не пагражае высяленне і за працяглы пратэрміноўку плацяжу, бо такая пратэрміноўка немагчыма, калі чалавек мае гарантаную работу.

БОЛЬШАЯ ЛОЖЬ «ГЕНЕРАЛЬ АНЦАЙГЕР»

Выдающийся немецкий писатель Георг Кристоф Лихтенберг однажды заметил: «Я знал некоторых людей, одним духом перемахивающих через высокие горы, широчайшие рвы здравого смысла, словно это были соломинки». Сказано это было в восемнадцатом столетии, но с тех пор подобные люди среди сородичей писателя не перевелись. Обитают они в редакции западногерманской газеты «Генераль анцайгер».

«Польские известия из СССР» — такую статью опубликовала недавно газета. Как видите, уже в самом заголовке чувствуется бессмыслица. Речь идет об СССР, а известия польские.

Что же в тексте! Как и в заглавии, все вверх дном и ни на грош истины.

В Минске, утверждает «Генераль анцайгер», бастуют рабочие. Почему! Им есть нечего. «Не хватает картофеля и капусты. Много месяцев нет цитрусовых».

Ужасно! Да. Правдиво! Как у барона Мюнхгаузена или у покойного Геббельса.

У господина анцайгеровца своя клеветническая логика, и потому он про-

должает нагнетать ужасы. Миллиция, сочиняет он, разгоняла забастовщиков, а «высшие руководители» уговаривали их не бастовать. Не помогло. По этой причине руководители распорядились открыть склады и распродать запасы продовольствия.

Прочитал я эту утку и вспомнил, что раньше о нас писали похлеще. В двадцатые годы, например, в западной прессе всерьез сообщалось, будто на улицах Москвы дикие монголы продают человеческое мясо по рубль двадцать за килограмм. Теперь не то. Слабо. Ну что это — картошки, капусты нет... Даже во время гитлеровской оккупации, когда фашисты разрушили наше сельское хозяйство, белорусы без картошки и капусты не сидели. Тогда мы только этим и питались, потому что «шпэк унд лйко» у крестьян отбирали гитлеровские головорезы. Вполне возможно, что теперь в «Генераль анцайгер» сидит какой-нибудь недобитый штурмбанфюрер, участвовавший в грабежах и потому знающий вкус белорусской бульбы и сала.

И все же он пишет. Врет и клеветает. Он, например, мог бы знать, что посевы

картофеля в Белоруссии составляют 0,5 процента его посевов в СССР, а валовый сбор — почти 15 процентов. Ему, конечно, известно, что наша республика и Советский Союз в целом собрали в прошлом году рекордный урожай. Общеизвестно также, что хлеба и мяса, картофеля и капусты, молока, масла, рыбы, колбас полно в магазинах Минска. Картофеля в белорусской столице в четвертом квартале минувшего года продано на 6 тонн больше, чем в том же квартале 1969 года. Накануне Нового года минчане купили 450 тонн грузинских мандаринов. В январе работники торговли завезли в город 920 тонн одних только апельсинов. Продаются бананы, ананасы, лимоны.

Штурмбанфюрер знать этого не желает. Он даже не заботится, чтобы вранье гладко получалось. Ведь сказать, что в Белоруссии нет картофеля бессмысленно так же, как говорить об отсутствии каменного угля в Рурском бассейне. Или макарон в Италии. Можно ли представить забастовку в Марокко из-за отсутствия белорусских грибов! А «Генераль анцайгер» выдумала забастов-

ку из-за цитрусовых, хотя мы и едим марокканские апельсины. Не будь даже их — белорус, привыкший к яблокам, и глазом не моргнет.

Короче говоря, здравый смысл в «Генераль анцайгер» и не ночевал. Фальшивка сработана топорно и грубо.

А почему все же, хотя и крайне неуклюже, состряпали ее! Ответ прост: в Западной Германии кое-кому хочется раздувать вражду к Советской стране, оклеветать нас, чтобы хоть как-нибудь помешать потеплению в отношениях между странами, которое наметилось после подписания в Москве Договора. Хочется также настроить немцев против реалистической восточной политики канцлера Брандта. Антисоветский зуд у таких господ чрезвычайно велик. И потому клеветник из «Генераль анцайгер», по меткому выражению того же мудрого Лихтенберга, «не может удержаться чернил. И когда он чувствует очень уж сильный позыв кого-нибудь обмарать, то обычно больше всего марает самого себя».

Владимир БЕГУН.

Растуць, добраўпарадкаўваюцца і прыгажэюць гарады нашай рэспублікі. Разбураныя і знішчаныя амаль поўнасьцю ў гады Вялікай Айчыннай вайны, яны даўно адбудаваліся. Восем новых мікрараёнаў вырасла ў пасляваенныя гады толькі ў Гродна. Нядаўна ў горадзе над Нёманам заселены мільёны метр жилой плошчы. НА ЗДЫМКУ: адзін з новых раёнаў Гродна — Фоліш. Больш дзвух тысяч сямей жывуць ужо тут у прасторных кватэрах з усімі выгодамі.

Фота А. ПЕРАХОДА.

◆ ПИШУТ ЗЕМЛЯКИ ◆ ПИШУТ ЗЕМЛЯКИ ◆ ПИШУТ ЗЕМЛЯКИ ◆

ЗАКОНЧИЛСЯ первый месяц 1971-го. Что принес он простым людям Канады? Какие изменения внес в их жизнь? Оправдались ли надежды на лучшее, которые обычно связывают люди с приходом нового года?

Для примера возьму себя и свою семью. Полтора года тому назад я потерял работу. В то время в Канаде безработных насчитывалось около 270 тысяч человек. Сегодня эта цифра уже в два раза больше. А к весне, по мнению специалистов, число безработных в стране увеличится до 800—900 тысяч человек. Это ли не «прогресс» свободного предпринимательства? Это ли не «забота» о трудящихся?

Когда во время второй мировой войны я был в плену и находился в концентрационном лагере, то знал, что в любой момент меня могут вычеркнуть из списков, другими словами — лишит пайка, уморить голодом или сжечь в крематории. Но то был фашизм. А здесь ведь цивилизованная страна, где на каждом шагу тебе напоминают о существующей в ней «свободе» и «демократии». Вот уж действительно «свобода». Десятки не чистых на руку людей свободно эксплуатируют миллионы трудящихся, грабят их, пользуются результатами их труда, наживают миллионы и на эти деньги содержат многочисленный аппарат насилия, состоящий из полицейских,

судей, чиновников. Рабочему же человеку оставлено право выбора — либо продавать свой труд «свободному предпринимателю», а попросту капиталисту, эксплуататору, либо быть «свободным» членом многочисленной армии безработных.

Должен заметить, что если в семье из 4—5 человек не работает кто-то один, то жить можно. Но бывает иногда и так, когда в семье никто не работает. Так случилось теперь в нашей семье, где из пяти человек работающей считается лишь моя жена. Да и она уже больше месяца лежит в госпитале. А ведь за место и за лечение надо платить немалые деньги. А где их взять, если сын и дочь, только что окончившие университет, и зять — все сейчас без работы?

Чтобы отвлечь простого человека от его проблем, помешать ему разобраться в ситуации, чтобы он, боже упаси, не направил свой гнев против подлинных виновников бедственного положения, в странах Запада ведется злостная пропаганда против Советского Союза и других стран социализма. Ежедневно радио, телевидение и пресса кричат о «наступлении коммунистов», о необходимости защиты западной цивилизации, о советской ядерной угрозе. И бог весть еще какие небыллицы обрушивают буржуазные средства информации на обывателя. Оболванить слушателей и читате-

лей, заставить людей мыслить шаблонно, запугать их — вот цели буржуазной пропаганды.

Для достижения этих целей используется все — обман, подкуп, шантаж, фальсификация. Политические деятели Запада, комментаторы, журналисты из кожи лезут вон, чтобы доказать, что в капиталистических странах человек раб, а вот социалистические страны — это сплошной лагерь, окруженный железным занавесом, где люди живут, как узники, не имея никаких свобод и человеческих прав. Особенно стараются в этом антикоммунистическом хоре сионисты как здесь, на американском континенте, так и в самом Израиле. Каждый день можно прочесть в газете, услышать по радио или увидеть по телевидению выступление когонибудь из лидеров сионизма, который истерически кричит о «бесправном» положении советских евреев, о необходимости борьбы с коммунизмом, льет грязь на советских людей и советскую действительность.

С целью дискредитации Советской страны в течение многих дней западные средства информации сообщали о ленинградском процессе над изменниками Родины, которые пытались похитить советский самолет. Буржуазная пропаганда представляла этих подлых людшек как «бедных, несчастных евреев», которые ничего плохого не хотели сделать. Они, мол, все-

го-навсего хотели захватить самолет, воспользовавшись при этом огнестрельным и холодным оружием.

С этой же целью разрекламированы сфабрикованные буржуазными писаками «мемуары Хрущева», в подлинности которых сомневается не только подавляющее большинство, но и многие работники буржуазной пропагандистской машины.

А нобелевское дело Солженицына? Да разве все перечислишь! И при этом факты извращаются, подтасовываются так, чтобы у слушателя или читателя сложилось определенное мнение: коммунизм — это зло, а капитализм — это добро. Но все это напрасные попытки. Как говорил А. Линкольн, можно дурачить какую-то часть населения все время, можно обманывать всех людей какое-то время, но нельзя обманывать всех людей все время.

Все большее число людей в Канаде хотят знать правду о нашей Родине. Это вполне естественное желание. И я уверен, что несмотря ни на какие ухищрения буржуазных идеологов, сионистов и их слуг, многие канадцы узнают правду о Советской стране и ее людях. В этом можем им мы, ваши земляки, волею судьбы заброшенные на чужбину.

В заключение письма хочу от себя лично и от членов

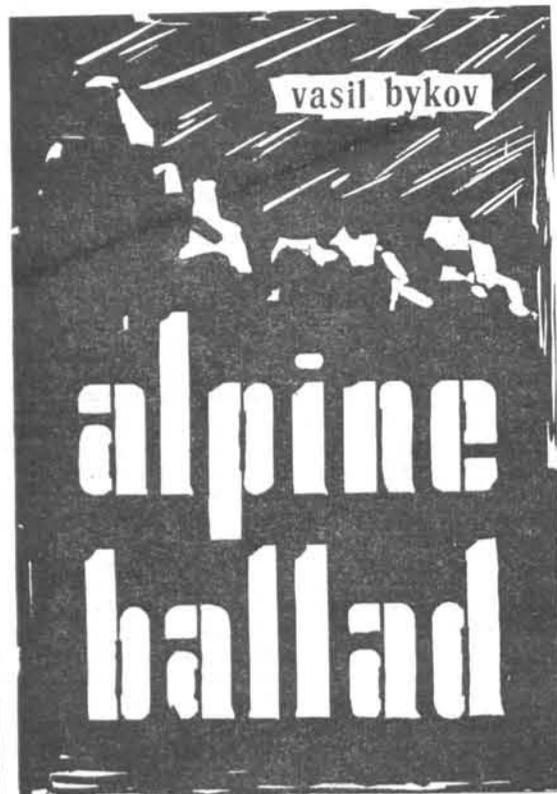
моей семьи поздравить всех советских людей с приближающимся знаменательным событием в их жизни — 24-м съездом Компартии Советского Союза и пожелать вам, дорогие братья, дальнейших успехов в строительстве нового общества, имя которому коммунизм, успехов в борьбе за мир и дружбу между народами.

Михаил КАНАРЕВИЧ.
Канада.

ВОТ какая у нас здесь жизнь: с одной стороны простого человека грабят государство, с другой — торговцы. Правительство, нуждаясь в новых средствах для ведения грязной войны в Индокитае, для предоставления нового оружия израильским агрессорам, для содержания огромного полицейского аппарата внутри страны, повышает имеющиеся и вводит новые налоги. Поэтому на жизнь остается не так уж и много. А в магазинах все дорого и опять же налоги. Смотришь, на витрине стоит какая-нибудь вещь и цена ей, допустим, 3 доллара 99 центов. Покупатель же должен заплатить, например, 4 доллара 10 центов. Ну как тут свести концы с концами?

Вот такая у нас здесь жизнь.
Никита ЧИРСКИЙ.
США.

Голас Радзімы
№ 6 (1616)

(For the beginning see issues Nos. 37-51 for 1970 and Nos. 1-5).

Giulia shook herself, made a tremendous effort, sat up and began rugging her tear-filled eyes with her dirty, scratched fists.

«It's bad, Ivanio. Oi, oi, it's bad!»
«Never mind, don't you be afraid! I have two cartridges», he said showing her the pistol.

«Giulia no have fortuna. Giulia finita», she said in despair.

He sat motionless on the ground, watching the Germans intently, and everything inside him was raging from sorrow and helplessness. His conscience told him that he was responsible for her fate, but what could he do? If only the precipice were a bit easier to negotiate — but there was just that ledge hanging over an abyss, and behind it still another; the bottom was out of sight and there was not even the sound of a river. Then there was his leg—how could he keep upright on that steep slope. All this, taken together, determined their inevitable end.

«Russel! Help! Help!» came the weak voice of the madman.

Giulia saw the Germans at the top, rose up on her knees and brandished her tiny little fists.

«Fascisti! Briganti! Swine! Come and take us!»

The Germans on the saddle were silent, but soon the wind brought from there the sound of a voice dulled by distance.

«He you! We're going to kill you soon!»
«Come to prison. Leave the cold mountain, come to the nice warm crematorium», said another voice.

Giulia's face again turned red from uncontrollable rage.

«Nimm! Nimm!» She shook her fists at them.
«Komm! Nimm uns! Ha, Sie haben Angst, eh?»

The Germans heard the words that reached them through the wind and one after another began yelling back indecent taunts. Giulia was beside herself

161

with rage—she could not hold her own in such a verbal duel and could only bite her lip. Ivan took her by the shoulders and pressed her close to him—the girl's head dropped obediently on to his chest and her hopeless despair she wept like a little child.

«Don't do that. Don't cry. It's all right». Ivan tried clumsily to soothe her although he had difficulty in suppressing his own angry despair.

Giulia soon stopped crying and he held her in his arms for a long time, thinking gloomily how well everything had begun and how badly it was ending. He was the one that never had any luck, he must be the world's most unlucky being if he could not take advantage of such a favourable opportunity to escape.

Golodai, Yanushka and the others would have made a better job of it — they would have got to Trieste and would be fighting with the partisans against the fascists. And there he was, stuck in those damned mountains and had even allowed himself to be driven into a trap like a wolf. Probably he should have done what he set out to do — he should have set off the bomb and let others escape. But as it was... The worst of it was he had brought Giulia to her death, and she had believed in him, she had followed him and loved him... And that was how he had justified the hopes she had in him!

He pressed her tear-stained face to his breast and, despite the pain he was in, could feel her trembling hands on his shoulders. Again, despite their desperate situation, she evoked in him feelings of love that he had never been able to express in words.

Then Giulia sat down beside him and put up her hand to straighten her wind-blown hair.

«Giulia got short hair now. Never have long hair again, never!»

Ivan gritted his teeth in despair. His mind refused

162

to accept the fact that death was inevitable —but what could he do? What?

«Ivanio», Giulia exclaimed, making a sudden recovery. «Let's eat bread — mangiare!»

She took the last piece of bread out of the jacket pocket and with a sudden burst of joy in her tear-filled eyes, broke it into two.

«Here, Ivanio!»

He took the bigger and this time did not bother to measure the pieces and even them out—there was no longer any sense in it. They enjoyed the bread, the last piece they had intended to save for the Bear Range. Then Ivan felt still more acutely the inevitable end. The strange thing was that this last piece of bread seemed to him to be the last hope of remaining alive—by eating it they were rounding off the cares of life so that the only thing that was left to them was to live the last few moments and die. Ivan was again filled with sorrow at the thought of so much effort wasted at such a time! The boys in the East had already liberated their native land and had crossed the frontiers of the Soviet Union and were coming towards them; but he would not be there to meet them even though he had made such an effort to do so...

Giulia cast a glance full of despair at the gloomy ravine and even, now and again, looked at those up above them who did not go away but sat there watching them.

«Ivanio! Where is God? Where is Madonna? Where is justice? Why fascism not punished?» she asked, wringing her delicate brown hands in her despair.

«There is justice and they will be punished!» he said, as though he had suddenly been awakened.
«They'll be punished!»

«Who punish them? England? America? Soviet Union?»

163

«Of course the Soviet Union will. The Soviet Union will break the necks of those swine».

«Soviet Union?»

«Of course».

Giulia turned towards him, her eyes filled with a sudden hope.

«Is it good? Is it the best? Best of all?»

He stared at her with unseeing eyes.

«What?»

«Is Russia good? Just. Nobile? Yesterday Ivanio tell me true, eh?»

It was in a new light that he suddenly saw her, himself and his distant country, what that country had been to him all his life, and what it could have been.

«Yes», he answered firmly, «Russia is the very best, the most beautiful country, the pride of the whole world. There's nowhere better! And what will it be like in the future, after the war? When we have crushed Hitler. If I could only see it, if I could see it just for one day!... Only one day!»

In his excitement he tore bunches of course lichen from the rocks; a wave of intolerably intense love for his native land swept through him and he could not say another word; he felt that he was ready to cry, something that had never happened to him before. Giulia seemed to understand that, and put her hand tenderly on his knee.

«I know», she said, almost through tears but with a bright smile. «I know. I believe you. Little time I thought Ivan no say truth. I was wrong...»

She seemed somehow to have taken heart all at once, to have really brightened up. It was cold, a piercing wind was blowing from out of the ravine and Giulia pulled the leather jacket round her body and legs. Her red, bleeding feet were cold as they rested on the stones and there was nothing to cover

164

them with. She suddenly remembered something and turned to face the Germans, rose to her knees and began singing, simply and without any introduction, her favourite Russian song, *Katyusha*—«The apples and pears were blooming...»

At first Ivan was surprised—the song seemed very much out of place on the brink of that grave—but when he saw how the Germans suddenly stood stock still up there in the saddle, he began to sing with her.

The song seemed to have astonished the Germans, for they shouted something; Ivan did not hear their shouts, he was fully engrossed in the simple melody that had unexpectedly relieved them of their feelings of doom and had carried them into another world, a world that was humane and indescribably bright.

The Germans did not long remain astonished at their insolence—one of them slipped his submachine gun off his shoulder and fired a burst towards them —this time the bullets raised little clouds of dust among the stones, which were quickly swept away by the wind, Ivan pulled the skirt of the leather jacket and Giulia unwillingly bent down and hid her head behind a rock.

«Shoot, you swine, shoot! Let them hear!» he said to himself, thinking of the camp that listened all the time for shots in the mountains. «Let them know we're still alive!»

They lay behind the barrier of rocks for several minutes, waiting as long as the bursts of fire thundered over the ravine. Very few bullets reached them, however, the Germans were trying to scare them, to keep them afraid and submissive. Then they stopped firing. The echo rolled over a long distance and before it had had time to die away altogether, the wind brought new, but familiar sounds from the

165

other side of the pass. Giulia threw back her head and wanted to say something, but Ivan stopped her with a gesture—they listened, staring intently at each other. Although Giulia was there beside him, Ivan cursed roundly—dogs were baying on the saddle.

Ivan's long suppressed rage suddenly burst out; he rose to full height and stood there with his feet wide apart, enraged and terrible to see.

«Brutes!» he screamed at the Germans. «Animals! You're afraid of us yourselves and have to send for helpers! You won't take us, anyway! D'you get that?»

Of course, they could have shot him, but they did not shoot, they seemed to be trying to understand what that escapee was shouting to them. Ivan was filled with nervous excitement and was shivering—he was probably running a temperature. He looked up—the weather was clearing up, through breaks in the clouds he could see patches of blue, bright in the rays of the morning sun. He expected the Bear Range to appear out of the clouds at any moment, the Bear Range that he would never reach. He wanted so much to see it in the sun's rays, but the mountains were still hidden and that made him intolerably bitter.

Ivan dropped to the ground—that which was about to happen no longer interested him since he knew it all in advance. He did not even look round when the dogs appeared over the saddle—they came on and on, aroused by the excitement of the chase. Giulia suddenly threw herself on Ivan, pressed close to him and covered her face with her hands.

«Not dogs! Not dogs! Ivanio, shoot, quick, shoot!»

Anger, and that first outburst of his, suddenly disappeared and he again grew calm. It would be easy to kill himself, but to treat Giulia in the same

166

way was terrible and he would have to do it. It was the only way. He could not allow the S.S. to take them alive so as to hang them in the camp—let them drag the dead back! Since they had not been able to reach freedom they would at least annoy the Germans by dying.

At that moment the Germans unleashed the dogs.

One, two, three, four, five brown Alsations, let off the leash, stretched out as they raced downhill, the Germans following behind them. Realising that the S.S. men were almost on top of them, Ivan jumped up and seized Giulia by the arm; she threw her arms around his neck and her tears choked her. He realised that he ought to say something—the most important thing of all remained in his heart unsaid, but all words had somehow disappeared, and the dogs were already whining in anticipation as they raced down the hollow. He pushed her away from him to the very brink of the precipice. The girl did not resist, she only gasped as though she were choking; her eyes grew bigger and bigger, but there were no tears in them—there was nothing now but fear and a cry stifled by that fear.

On the brink he glanced down into the ravine—it was still gloomy, dank and cold; the mist had become thinner and here and there patches of snow could be seen. One of them crept upwards in a narrow tongue and a daring but hopeful idea flashed through his mind. He was afraid there would be no time and so he said nothing to Giulia; he lowered the pistol he had raised and pushed the girl to the very edge of the precipice.

«Jump!»

Giulia staggered back in fear and he shouted again.

«Jump into the snow!» She again hurled herself

167

back and covered her face with her hands.

In the meantime the dogs, as Ivan could judge by the sound of their baying close behind him, had reached the bare stone mound. He pushed the pistol between his teeth and jumped towards the girl. In a burst of sudden and furious strength he seized her by the collar and the seat of her trousers and hurled her madly into the abyss, feet forward. In the last instant he saw her body spread-eagled in the air as she flew over the precipice, but whether she fell into the snow or not he did not know. He only realised that he, with his bad leg, would not be able to jump.

The dogs howled furiously as they saw him there and Ivan moved a couple of paces away from the brink. The leading dog was a great hulking wolfhound with one ear; it leapt across the rocks and then rose on to its hind legs right beside him. Ivan did not take aim, but unhurriedly, with the almost superhuman attention he was still capable of, fired straight into its open jaws and then, without a pause fired at the second. One Ear was carried on by inertia straight into the abyss but the second was unfortunately not alone — there were two more dogs running behind it and Ivan did not have time to see whether he had hit it or not.

His bewilderment was cut short by a savage blow in the chest, an unbearable pain came to his throat, for an instant the cloudy sky flashed before his eyes and was then shut for ever...

(To be continued)

168

ДЗЕНЬ ДОБРЫ, АПЕРЭТА!

У адным з вераснёўскіх нумароў мы расказвалі чытачам «Голасу Радзімы» аб тым, што ідзе падрыхтоўка да адкрыцця Дзяржаўнага тэатра камедыі ў сталіцы нашай рэспублікі.

Засталіся ззаду месяцы настойлівай працы: стварэнне калектыву, падбор рэпертуару, напружаныя рэпетыцыі. І нарэшце афішы абвясцілі — 17 студзеня адбудзецца прэм'ера гераічнай камедыі Ю. Семянякі «Спявае «Жаваранак».

...На сцэне вясёлыя хлопцы і дзяўчаты. Учарашнія школьнікі, яны мараць аб будучыні, светлай і радаснай. Але хмара фашысцкага нашэсця засланіла святло, салдацкі бот растаптаў радасць. У горад над Бярэзінай прыйшла вайна. І страшней за няволю і пакуты, якія прынесла яна, была здрада.

Камандзір партызанскага атрада Дзмітрый не можа паверыць, што яго каханая Ірына прадалася акупантам. Цяпер фрэйляйн Ірэн выступае ў фашысцкім вар'эце. Кожны вечар дакладна ў васьм гадзін пачынае яна свой канцэрт адной і той жа песняй «Жаваранак». Толькі пазней даведаліся Дзмітрый і яго сябры, што гэта песня — пазыўныя разведчыцы, якія яна штовечар перадае ў

эфір, што Ірына — «Жаваранак», ад якога паступаюць да партызан каштоўныя звесткі.

Аперэту Ю. Семянякі па п'есе Н. Калаптур (вершы П. Харкова) паставіў заслужаны артыст Карэльская АССР Ул. Ажэрэльеў, ён жа выканаўца ролі партызана Пятра Бусла. Балетмайстар — Э. Піно, хормайстар — Н. Андросова, мастак — А. Краўчук.

Акрамя спектакля «Спявае «Жаваранак», мінчане ўбачылі таксама аперэты «Фіялка Ман-мартра» І. Кальмана і «Вольны вецер» І. Дунаеўскага.

Дзяржаўны тэатр музычнай камедыі малады не толькі таму, што яго ўзрост вымяраецца тыднямі. Труп тэатра—хор, аркестр, балет — складзена ў асноўным з выпускнікоў Беларускай кансерваторыі, музычных і харэаграфічнага вучылішчаў рэспублікі. Маладосць,

аптымізм, натхнёнасць, жаданне працаваць — гэтымі рысамі вызначаецца новы тэатр.

Глядач застаўся задаволены першым спатканнем з аперэтай. Абяцаюць быць цікавымі і будучыя сустрэчы. Побач з класічнымі «Сільвай» і «Халопкай» будзе пастаўлена сатырычная камедыя Я. Глебава «Спадчына і нашчадкі». На сцэне тэатра мы ўбачым славетных «Тараса на Парнасе», «Несцерку», «Пінскую шляхту», над якімі працуюць беларускія кампазітары Я. Глебаў, Д. Смольскі і Г. Вагнер.

Т. РЭУОВІЧ.

НА ЗДЫМКАХ: сцэны са спектакляў Дзяржаўнага тэатра камедыі БССР «Спявае «Жаваранак» і «Фіялка Ман-мартра».

Фота К. ЯКУБОВІЧА.
І Ул. КРУКА.

ТРИ КНИГИ ПЕРАКЛАДАУ

Цэнтральны камітэт КП Беларусі і Савет Міністраў Беларускай ССР, разгледзеўшы прапанову камісіі па Дзяржаўных прэміях БССР, пастанавілі прысудзіць Дзяржаўную прэмію БССР 1970 года імя Янкі Купалы ў галіне літаратуры Куляшова Аркадзію Аляксандравічу, народнаму паэту БССР за пераклады кніг «Выбраная паэзія» М. Лермантава, «Энеіда» І. Катлярэўскага, «Спеў аб Гаяваце» Г. Лангфела.

Аркадзя Куляшова, аўтара паэм «Сцяг брыгады», «Новае рэчышча», «Толькі ўперад», «Грозная пушча», «Цунамі», даўно вабіла перакладчыцкай дзейнасцю. Яшчэ маладым ён пачаў знаёміць беларускага чытача з бясмяротнымі творамі Пушкіна, Лермантава. Здавалася, што паэт толькі час ад часу звяртаецца да класічных узораў літаратуры, каб падаць іх на беларускай мове. Але ў апошнія гады адна за адной выйшлі тры кнігі куляшоўскіх перакладаў.

Перада мной — «Выбраная паэзія» М. Лермантава. Разгортваю томкі з пачуццём трапяткай нецярплівасці. Як жа загаварыў Лермантаў на беларускай мове? Адзін з першых вершаў у кнізе — «Ветразь». Верш, які ведае кожны адукаваны чалавек, верш, у якім паэт паказаў няўрымсліваць чалавечай натуре, вечны пошук шчасця. Паслухайце, як натуральна і ёмка гучыць Лермантаў па-беларуску:

Бялее ветразь адзінокі
Там, дзе блакітны небасхіл.
Чым вабіць свет яго далёкі,
Чым родны крыю яму не мілі!
Над ім струмень святлей за
просінь,
Над ім прамень нябесны
той,—
А ён, бунтоўны, буры
просіць,
Нібыта ў бурях ёсць спакой!

Тут усё захавана — дух верша, яго паэтычны першаходны гарт. А вось другі твор, таксама шырока вядомы аматарам паэзіі:

І сумна і нудна! — і некаму
слова сказаць
Сяброўскае ў момант у гэты...
Жаданні... ці варта дарэмна
і вечна жадаць!
А леты мінаюць —
найлепшыя леты!

Значную цікавасць уяўляе работа Куляшова-перакладчыка над лермантаўскімі паэ-

мамі «Мцыры» і «Дэман». Трэба было быць вельмі асцярожным, каб не парушыць ні мяккасці паэтычнай плыні, ні іх рамантычнага пафасу. І тут з радасцю канстатуем — перакладчыка напакла добра ўдача. Лермантаў прышоў да беларускага чытача ва ўсім бляску сваёй мастацкай палітры.

Паэма Івана Катлярэўскага «Энеіда» перакладзена на многія мовы. Цяпер і беларускі чытач атрымаў магчымасць азнаёміцца з гэтым узорам украінскай класікі. «Энеіда» чаруе з першых радкоў. Куляшоўская праца тут проста ювелірная. Народны розум, дасціпнасць, аптымізм і нязгасны гумар — усё адметнае, украінскае перайшло ў пераклад:

Паноў за тое катавалі
І смажылі з бакоў усіх,
Што людзям долі не давалі,
Лічылі за жывёлу іх.
За гэта паны вазілі
І дровы з лесу і касілі
Чарот, каб на агні палаў.
За імі чэрці назіралі,
Прутом жалезным падганялі,
Калі хто-небудзь прыставаў.

Такая ўся паэма — яркая, жартоўная і бунтарская.

«Спеў аб Гаяваце» Генры Лангфела пабудаваны на аснове індзейскага эпасу. Жыццё плямён, дзіцячая непазрэднасць і шчырасць першабытнага чалавека, першаходнасць прыроды — вось аснова паэмы. Па-беларуску яна прадстала ва ўсёй красе і сімфанічнай суладнасці. Куляшоў беражліва і хораша захаваў і строгі рытм твора, і багацце мастацкіх вобразаў. Пераклад з англійскай мовы быў не менш удалы за пераклады з блізкіх рускай і украінскай.

Тры кнігі перакладаў Куляшова — значны ўклад у скарбніцу культуры беларускага народа.

Мікола ГАМОЛКА.

ХРОНІКА КУЛЬТУРНАГА ЖЫЦЦЯ

АПОВЕСЦІ ПРА НАРОДНЫХ ГЕРОЯЎ

Выдавецтва «Беларусь» пачало выпуск дакументальных аповесцяў пад рубрыкай «Народныя героі». Нядаўна выйшла з друку аповесць А. Бялевіча «Мінай Шмыроў», якая расказвае пра легендарнага беларускага партызана, Героя Савецкага Саюза Мінаю Шмырова.

На кніжных паліцах магазінаў з'явілася таксама аповесць В. Панамарова «Кірыла Арлоўскі». У кнізе прыводзяцца не вядомыя дасюль факты з жыцця былога старшыні калгаса «Рассвет» Кіраўскага раёна.

Неўзабаве ў серыі «Народныя героі» выйдзе дакументальная аповесць М. Тараткевіча «Уладзімір Азін». Гэта аповесць пра жыццё і дзейнасць вядомага военачальніка часоў грамадзянскай вайны — Уладзіміра Азіна, які нарадзіўся ў Беларусі, на Палаччыне.

ПІСЬМЫ ЯКУБА КОЛАСА

У Цэнтральным дзяржаўным архіве Кастрычніцкай рэвалюцыі і сацыялістычнага будаўніцтва БССР выяўлены пісьмы Якуба Коласа. Напісаны яны ў час Вялікай Айчыннай вайны, калі паэт жыў у далёкім Ташкенце. Большая частка пісьмаў адрасавана Прэзідыуму Вярхоўнага Савета БССР. З іх відаць, як клапаціўся Якуб Колас аб людзях, што звярталіся да яго як да дэпутата Вярхоўнага Савета БССР. У пісьмах ёсць звесткі аб жыцці і працы паэта ў Ташкенце.

ПАМЯЦІ ВАЛЯНЦІНА ТАУЛАЯ

«У гэтым доме з верасня 1939 года да пачатку Вялікай Айчыннай вайны жыў і працаваў беларускі паэт-рэвалюцыянер Валянцін Таўлай». Такі тэкст напісаны на мемарыяльнай дошцы, што прымацавана на фасадзе дома

№ 5 па вуліцы Камсамольскай у горадзе Лідзе. Жыхары Ліды шануюць памяць свайго земляка, вядомага рэвалюцыянага дзеяча Заходняй Беларусі, які перад вайной працаваў у рэдакцыі гарадской газеты «Уперад».

Імя В. Таўлая носіць адна з вуліц горада.

НОВАЯ РАБОТА «БЕЛАРУСЬФІЛЬМА»

На студыі «Беларусьфільм» адбыўся грамадскі прагляд новага кінафільма «Крушэнне імперыі». Гэтая стужка прысвечана гістарычным дням люты 1917 года.

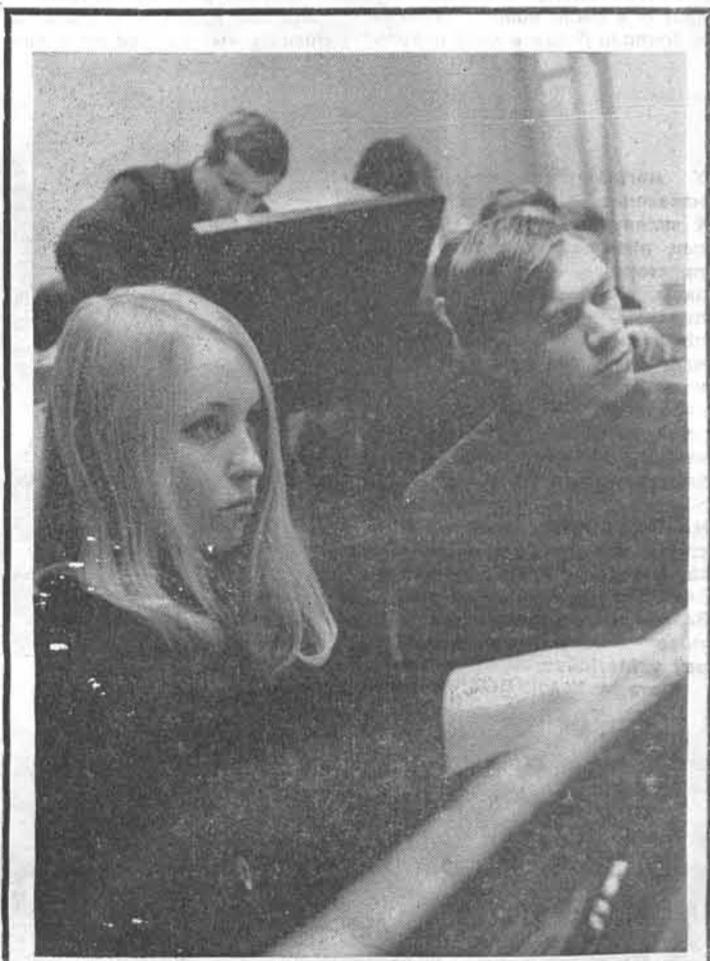
У фільме заняты вялікі творчы калектыў, артысты беларускіх тэатраў. Адуу з галоўных ролей — бальшавіка Вакуліна — выконвае заслужаны артыст БССР М. Яроменка.

Карціну паставіў рэжысёр Ул. Корш-Саблін.

ВЫСОКАЕ ЗВАННЕ

Каля чатырнаццаці гадоў працуе тэатральны гурток пры Пухавіцкім раённым доме культуры. Пад кіраўніцтвам Вольгі Мазанік ён аб'яднаў людзей самых розных узростаў і прафесій. Рэпертуар драмгурткаў склаўся разнастайны і цікавы. У пастаноўцы калектыву працоўнага раёна не раз бачылі спектаклі па творах беларускіх, рускіх і замежных аўтараў: «Раскіданае гняздо» Я. Купалы, «Юнацтва бацькоў» Б. Гарбатава, «Блудны сын» Э. Ранета, «Нечаканае знаёмства» В. Зуба, «Чырвоныя кветкі Беларусі» В. Гарбацэвіча, «Нячыстая сіла» Г. Стэфанскага і інш. Цяпер артысты-аматары працуюць над спектаклем «Паўлінка» Янкі Купалы і «Трыбунал» Андрэя Макаёнка.

За дасягнутыя поспехі ў развіцці тэатральнага мастацтва і актыўны ўдзел у мастацкім выхаванні працоўных калегія Міністэрства культуры БССР прысвоіла тэатральнаму калектыву Пухавіцкага раённага дома культуры званне народнага.

Юнакі і дзяўчаты Мінска, незалежна ад таго, дзе яны працуюць, маюць магчымасць наведваць студыю выяўленчага мастацтва пры Мінскім палацы прафсаюзаў і вучыцца жывапісу. **НА ЗДЫМКУ:** чарговыя заняткі студыйцаў. Злева — мастак-афарміцель завада імя Вавілава Людміла Філіпчык. Фота Я. КОСЦІНА.

ЛЯСНЫЯ МАСТАКІ

Прадстаўнікоў усіх відаў жывёльнага свету, што жывуць на тэрыторыі нашай рэспублікі, можна ўбачыць у краязнаўчых музеях, у музеях запаведнікаў.

...Вось на дрэве стаілася рысь. Здаецца, праз імгненне гэтая вялікая драпежная кошка імкліва кінецца ўніз, туды, дзе, грацыёзна ўзняўшы сваю прыгожую галоўку, стаіць казуля. Але скачок гэты не адбудзецца, нягледзячы на ўвесь драматызм моманту. Драпежнік і яго ахвяра — чучалы. Але зроблены яны так умела, што здаюцца жывымі. Майстар падмеціў найбольш характэрныя рысы звяроў, надаў ім натуральныя позы. І чучала стала не проста напханай саломай шкураю звера, а сапраўдным творам мастацтва.

Таксідэрміст (так называюць людзей, якія робяць чучалы звяроў і птушак) — прафесія рэдкая. Найчасцей майстэрства гэта перадаецца з пакалення ў пакаленне. Вось, напрыклад, як у Каменюках, дзе Афанасій Дацкевіч, настаўнік сённяшніх майстроў, вырабляў чучалы яшчэ для аздаблення палацаў польскіх магнатаў.

Вырабамі камянюскіх майстроў любуюцца ва ўсіх абласных цэнтрах рэспублікі, у Мінску. Нядаўна таксідэрмісты зрабілі для Белдзяржуніверсітэта чучала зубра. Заказы прысылаюць ім таксама з гарадоў Украіны, Латвіі, Літвы і нават з Казахстана.

Слава аб майстэрстве камянюскіх таксідэрмістаў выйшла далёка за межы рэспублікі. Да іх прыязджаюць павучыцца з Азова-Сіваашкага, Крымскага, Залескага і многіх іншых запаведна-паляўнічых гаспадарак Украіны і Расійскай Федэрацыі.

Для выканання заказаў таксідэрмісты выкарыстоўваюць у асноўным свой, мясцовы матэрыял, адстрэляваючы птушак і звяроў. Але часам заказчыкі прысылаюць шкуры экзатычных жывёл. Са Львава неяк прыйшла пасылка, у якой былі шкуры малпы, удава, кракадзіла. А Гродзенскі запарк пажадаў мець чучала кенгуру.

Паўсядзённая справа таксідэрмістаў — гэта пошук і назіранні. Многія з іх вядуць дзённікі назіранняў, як Антон Хацкевіч, што працуе ў Бярэзінскім запаведніку.

З яго расказаў можна даведацца аб маленькай цёмна-шэрай птушцы, якая завецца аляпка. У адрозненне ад сваіх крылатых родзічаў яна здабывае ежу на дне рэчак. Нырне ў бурлівы паток і бжыць супраць цячэння, пакуль не зловіць рыбку або чарвяка. Цэлыя пяць мінут аляпка можа знаходзіцца пад вадою. Птушка гэта рэдкая для Бярэзінскага запаведніка, і Антон Хацкевіч нездарма ганарыцца яе чучалам. Наогул, яго майстэрня «густа населена». Тут можна ўбачыць лася і рысь, янотавід-

нага сабаку і мядзведзя, змяю і цецэрука, сама і жабу. (Дарэчы, Хацкевіч — адзіны з беларускіх таксідэрмістаў, які робіць чучалы жаб).

Скрупулёзна, крок за крокам шукаюць майстры найбольш удалыя рашэнні. Мехацізацыі тут ніякай, усё робіцца пры ўдзеле прасцейшых матэрыялаў, іголки, хімічных прэпаратаў. Праходзіць нямала часу, перш чым шкура забітага звера або птушкі прыме свой натуральны выгляд. Галоўнае — зберагчы прапарцыянальнасць, суразмернасць розных частак цела, надаць позу, характэрную менавіта для гэтага звера ці птушкі, зрабіць так, каб групавая кампазіцыя была дынамічнай, каб яна стварала ілюзію сапраўдных падзей. Кожны прыходзіць да гэтага па-свойму: адны, прыпамінаючы выпадкі, сведкамі якіх яны былі, робяць папярэднія малюнк-эскізы, другія — лепяць з пластыліну маленькія фігуркі і з іх дапамогай шукаюць найлепшы варыянт. Шляхі розныя, але мэта адна — данесці да людзей усю прыгажосць, усю самабытнасць царства звяроў і птушак, паказаць кавалчак іх жыцця.

Сувязь з прыродаю, назіральнасць, майстэрства дапамагаюць таксідэрмістам ствараць сапраўдныя творы мастацтва.

Г. НОВІКАЎ,
В. МАЛАШЭУСКІ.

ПОМНІКІ БЕЛАРУСКОЙ АРХІТЭКТУРЫ

Сабор Спаса-Еўфрасіньёўскага манастыра ўзведзены паміж 1128 і 1156 гадамі дойлідам Іаанам. У пабудове адлюстраваліся асаблівасці агульнага напрамку стара-рускага дойлідства XII стагоддзя — невялікія памеры, прастата плана, манументальнасць знешняга выгляду, дасягнутая скупымі мастацкімі сродкамі.

Характэрнай рысай Спаса-Еўфрасіньёўскага сабора як помніка Полацкай зямлі можна лічыць перавагу вонкавага аб'ёму над унутраным, а таксама яруснасць вонкавай кампазіцыі, у якой адлюстравалася народнае драўлянае дойлідства.

НА ЗДЫМКУ: сабор Спаса-Еўфрасіньёўскага манастыра ў Полацку.

СПОРТ

КУБАК ЕДЗЕ У МІНСК

У Таліне адбыўся традыцыйны розыгрыш Кубка СССР сярод фехтавальшчыкаў. Найбольш цікавымі былі спаборніцтвы жанчын. Лідэр беларускага фехтавання, алімпійская чэмпіёнка Алена Бялова-Новікава ўпаўнёна правяла ўсе баі і не пацярпе-

ла ніводнага паражэння. Яна заваявала Кубак СССР.

Сярод мужчын удаля выступіў беларускі шабліст, чэмпіён свету Віктар Сідзьяк. Ён заняў другое месца.

ЧЭМПІЁНКА СУСЕДНЯЙ РЭСПУБЛІКІ

Беларуская спартсменка атрымала тытул чэмпіёнкі

суседняй братай рэспублікі. Так бывае. Стала традыцыяй правядзенне адкрытых чэмпіянатаў рэспублік, куды запрашаюцца госці з усёй краіны. У Кіеве адбыўся адкрыты чэмпіянат Украіны па тэнісу. Мінчанка Людміла Навашынская выдатна правяла ўсе сустрэчы і заняла першае месца.

ГУМАР

МАЦІ (гаворыць па тэлефоне): Дарагая дачушка, ці не зможам мы з бацькам прывесці да вас на вечарок вільных малых? Ведаеш, нас сёння запрацілі ў госці.

УГНЕВАНАЯ ЛЕДЗІ: Ну, калі б я была вашай жонкай, я ўсыпала б вам у каву атруты!

САПРАЎДНЫ ДЖЭНТЛЬМЕН: Калі б я быў вашым мужам, я б з асалодай выпіў гэту атруту!

— Біл, твая шапка зусім як новенькая!

— Так, уяві сабе, купіў яе пяць год назад, тры разы аддаваў у чыстку, два разы памя-

няў у рэстаране, а ёй нічога не робіцца.

ПРАДАЎШЧЫЦА: Якая прыгожая лялька, ці не праўда? Пакладзіце яе, яна заплюшчыць вочы і засне, як сапраўднае дзіця.

ПАКУПНІЦА: Відачь, што вы не мелі справы з сапраўднымі дзецьмі!

У магілёўскіх школьнікаў наваселле — будаўнікі здалі ў эксплуатацыю новы Палац піянераў. У цудоўным прасторным будынку дзве залы, музей гісторыі піянерскай арганізацыі Магілёўшчыны, студыя выяўленчага мастацтва, пакоі і кабінеты для гурткавай работы, лабараторыі, майстарні з усім неабходным абсталяваннем. Адначасова тут змогуць займацца 1500 піянераў і школьнікаў. **НА ЗДЫМКАХ:** выхаванцы студыі выяўленчага мастацтва Наташа ДУЛІНА, Люда ВАЛЕЕВА і Наташа ГАРДЗЕВА абмяркоўваюць малюнк; унізе — новы Палац піянераў у Магілёве. Фота М. ЖАЛУДОВІЧА.

ПАКУЛЬ ШТО ЗАГАДКА

Споўнілася 145 год з дня паўстання дзекабрыстаў. Дваранскія рэвалюцыянеры, якія паднялі супраць самадзяржаў, што прыносіла так многа пагуб і гора народам царскай імперыі, былі жорстка пакараны. Але справа іх не прапала.

Рух дзекабрыстаў распаўсюджваўся таксама і ў Беларусі. У Цэнтральным дзяржаўным гістарычным архіве БССР у Мінску ёсць спісы членаў таварыстваў, указы Мікалая І і прыговор вярхоўнага крымінальнага суда аб жорсткай расправе з дзекабрыстамі. Усяго да следства і суда прыйгвалася 579 чалавек. Звыш ста дзекабрыстаў было саслана на катаржныя работы ў Сібір. П. Пестэль, С. Мураўёў-Апостал, М. Бястужаў-Румін, П. Кахоўскі і К. Рылееў павешаны на валу Петрапаўлаўскай крэпасці.

Зусім нядаўна знойдзены ўнікальны дакумент — адносіна камандзіра Вяцкага пяхотнага палка палкоўніка Пестэля мінскаму губернскаму прадаўдзіцелю дваранства ад 11 снежня 1823 года. З дакумента відаць, што кватэра палка знаходзілася ў Кіеўскай губерні ў мястэчку Лінцах. У сваёй адносіне П. Пестэль, кіраўнік Паўднёвага таварыства, просіць выслать дакументы аб дваранскім паходжанні былога унтэр-афіцэра польскага уланскага палка Фелікса Беразавіцкага, які «з-за свайго беднага ста-

новічча і адсутнасці сродкаў даяхаць на сваю радзіму, што знаходзілася ў Мінскай губерні Слуцкага павета ў мястэчку Урэчы (пры шкляным заводзе памешчыка князя Радзівіла), збіраецца застацца на жыхарства ў Кіеўскай губерні Ліпаўскага павета ў мястэчку Лінцах, а для гэтага неабходна яму мець аб дваранскім паходжанні дакументы да прадаўлення цывільнаму начальніку».

Разам з адносінай П. Пестэль «для хутчэйшага адшукання ў справах дакументаў» выслать копію пасведчання аб дваранскім паходжанні Фелікса Беразавіцкага, выдадзенага яму Слуцкім павятовым маршалам за № 1287 і пяць рублёў асігнацыямі на гербавую паперу і ўплату паштовых пошлін.

Аб кім клапаціўся кіраўнік Паўднёвага таварыства? Фелікс Беразавіцкі — «унтэр-афіцэр з польскага шляхецтва». Якое дачыненне ён меў да руху дзекабрыстаў? Са следчых паказанняў членаў польскага тайнага таварыства можна зрабіць вывад аб сувязях паміж рускімі і польскімі тайнымі таварыствамі. Магчыма, Ф. Беразавіцкі і ёсць адзін з прадаўнікоў польскай рэвалюцыйнай шляхты, з якой Пестэль імкнуўся ўстанавіць сувязі. Канкрэтных звестак аб гэтым пакуль не знойдзена.

А. АЗАРАВА.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ.

НАШ АДРАС: МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.

ТЭЛЕФОНЫ: 33-07-82, 33-03-15, 33-15-15, 39-87-92.